

Det här verket har digitaliserats vid Göteborgs universitetsbibliotek.
Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den OCR-tolkade texten kan innehålla fel och därför bör man visuellt jämföra med verkets bilder för att avgöra vad som är riktigt.

This work has been digitized at Gothenburg University Library.
All printed texts have been OCR-processed and converted to machine readable text. This means that you can search and copy text from the document. Some early printed books are hard to OCR-process correctly and the text may contain errors, so one should always visually compare it with the images to determine what is correct.

N:R 41 (1604) A. 30:DE ÅRG.

Bussöm

LÖSNUMMER: 15 ÖRE.

UPPLAGA A.

ILLUSTRERAD TIDNING

IDUN

GRUNDLAGD AF FRITHIOF HELLBERG

FÖR KVINNAN OCH HEMMET

SÖNDAGEN DEN 7 OKTOBER 1917.

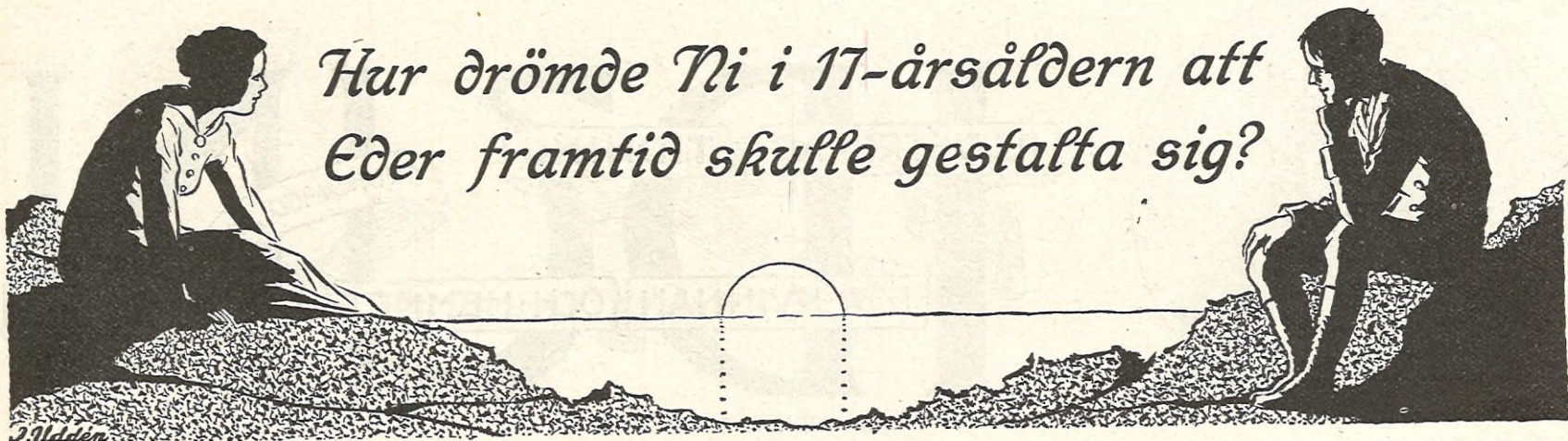
HUFVUDREDAKTÖR:
ERNST HÖGMAN.

RED.-SEKRETERARE:
ELISABETH KREY-LANGE.

GEORG DESMARÉES: LUTSPELERSKAN.

Oljemålning. Ingår i samlingen af för Nationalmuseum nyinköpta konstverk af gamla in- och utländska mästare. E. Holmén foto.

Hur drömde Ni i 17-årsåldern att Eder framtid skulle gestalta sig?

Director musices vid Uppsala universitet, kompositören Hugo Alfvén skriver:

JAG DRÖMDE OM FÄRG OCH TON, ville bli målare och tonsättare. Men efter hand kom jag underfund med att tiden inte räckte till för bådaderna; det ena vann på det andras bekostnad. Då måste jag välja: antingen musiken eller målningen. Kärleken till musiken segrade.

HUGO ALFVÉN.

Kompositören Hugo Alfvén.

Författaren och teaterchefen Gustaf Collijn skriver:

OM JAG FORST EFTER EN ANDRA UPPMANING vågar jag på att besvara Er förfrågan, så är det främst därför att jag finner den ganska förrädisk. Det kan vara farligt att tala om hvilka mer eller mindre underbara förhoppningar, man vågade hysa, i ljuset af hvad man sedan hunnit eller rådt med att bli. En fara ligger också i att inte bli alltför värtalig. Ungdomsminnena försätta ju alltid personen i fråga i en särskild stämning. Som ett belysande exempel skulle man kunna anföra den älskvärde schackmästaren Tarrasch's inte just så blygsamma inledningsord i självbiografien: "Jag kom redan som underbarn till världen."

Att bli något à la Tarrasch d. v. s. en god schackspelare var emellertid just en af mina drömmar i sjuttonårsåldern. Jag hade redan hunnit med att uppmuntras af en del erfarenheter utomlands, särskildt i Wien, och af mitt resultat i den första nordiska schackturneringen 1897. Mitt schackintresse gaf mig också det första tillfället att yppa något af det som var min starkaste längtan — att bli författare. Särskildt den mera litterära delen som t. ex. "Schackkonungarna" kom på min lott vid författandet af den tillsammans med min bror, Ludvig Collijn, utgifna "Lärobok i schack". På bifogade bild sitter jag, sjutton år gammal, med det just uppe hos Norstedt hämtade första exemplaret af läroboken i handen.

Det författarskap, jag annars drömde om, var mycket bestämdt inriktadt på det dramatiska området. Jag läste ett visst antal timmar hvarje dag alla länders klassiska dramatik. Mitt nästa arbete, Grillparzerbiografien, torde i någon mån bära vittne om den rastlösa studieifver på detta område och hvad allt därtill hörde, som besjälade mig i sjuttonårsåldern. Långt högre än historiens hjältar dyrkade jag dem som mäktat skriva odödliga dramer. Jag måste ännu småle vid tanken på hur helsigt jag kunde disputera med min bror om hvem som var störst — Napoleon eller Shakespeare. Den enda

framtid jag också kunde tänka mig vid sjutton år liksom långt tidigare var som dramatisk författare.

GUSTAF COLLIJN.

Författaren och teaterchefen Gustaf Collijn. Ungdoms-porträtt.

Stadsbibliotekarien och författaren Fil. D:r Hj. Lundgren skriver:

MEDGIFVOM, ATT DET ALLTID ÄR mycket vanskligt att tala om sig själf och sina drömmar: å ena sidan lurar ju alltid Chronschougianismens Scylla och å den andra

Stadsbibliotekarien Fil. D:r Hj. Lundgren.

dra den öfverdrifna, ofta sympatiska, men ibland litet misstänkta, själfunderskattningens Charybdis.

Utan omsvep ber jag alltså få säga, att jag i 17-årsåldern drömde om, hvad ödet sedermera någorlunda, fastän med omissskännliga modifikation, infriat. Långt före studentexamen var jag nog lycklig att veta, hvad jag ville, och hade redan klart för mig kurserna i de olika ämnen jag skulle välja. Att biblioteksbanan redan då lockade var inte bara på grund af min mycket tidiga och oöfverliga kärlek till böcker och böckers samlande, det var ju också det, att biblioteksyrket sedan äldsta tider var det par préférence litterära, och att man således på den vägen kunde, med stöd af traditionen, ha rätt att dyrka sånggudinnorna, om också aldrig så hopplöst. Ty att en annan ämbetsman skrifer böcker är ju alltid, i många ögon, litet kuriöst och besynnerligt, men att en biblioteksman gör det, är ju bara som det skall vara. Tänk bara så många biblioteksmän det finnes i vår litteraturhistoria, vid sidan af kansliråden, professorerna och biskoparna. Att man inte fäste sig så mycket vid Lorenzo Hammarskjöld eller gubben Wallmark var kanske rätt ursäktligt, men där fanns ju också Snoilsky och alla de andra. Med få ord: jag drömde i 17-årsåldern om biblioteksbanan, därför att den var den enda som gaf bröd s a m t i d i g t med att de hemligaste önskingarna och förhoppningarna där hade någon utsikt att förverkligas.

Så nu vet mänskligheten det!

Att ynglingadrömmarna alltid äro så egoistiska och bara riktas på det egna jagets bästa och förkofran är väl helt naturligt, och endast genom att naturen utveckla sin egenart — om man har någon — så mycket sig göra låter kan man senare hoppas på det mesta möjliga af hvad man då drömmer om: att dra sitt eget, om än aldrig så beskedliga, lilla strå till stacken och att kunna, om möjligt, vara till någon liten nytta för det flertal som lider — i denna den bästa af världar.

Norrköping i Villa Swartz, sept. 1917.

HJ. LUNDGREN.

Konstnären och författaren Ernst Norlind skriver:

17-ARSÅLDERN ÄR DRÖMMAREÅLDERN, och de lyckosunder som dyka upp i medvetandet från den tiden ha alla med sig något af drömmens lycksalighet. Jag drömde mycket litet om hvad jag skulle bli i framtiden, det gällde hufvudsakligen en kamp om en inre sjäslig tillfredsställelse. En

Prenumerationspris:

Vanliga upplagan:	Praktupplagan:
Helt år Kr. 7.50	Helt år Kr. 9.50
Halft år » 3.90	Halft år » 5.—
Kvartal » 2.—	Kvartal » 2.50
Månad » 0.80	Månad » 0.90

Iduns byrå och expedition, Mästern Samuelsg. 45.

Redaktionen: Riks 16 46, Allm. 98 03.	Expeditionen: Riks 16 46, Allm. 61 47.
Kl. 10—4.	Kl. 9—5
Red. Högman: Riks 86 60, Allm. 4 02.	Annonskont.: Riks 16 46 Allm. 61 47.
Kl. 11—1.	Kl. 9—5
Verkst. direktören kl. 11—1.	Riks 86 59, Allm. 43 04.

Annonspris:

Pr millimeter enkel spalt:	
30 öre efter text.	Utländska annonser:
35 öre å textside.	35 öre efter text 40 öre
20% förhöjning för särskildt begärd plats.	å textside, 20% förh. för särsk. begärd plats.

Konstnären och författaren Ernst Norlind. Ungdoms-porträtt.

Fröken Signe Bergman. Ungdoms-porträtt.

Författarinnan Hildur Dixelius-Brettner. Ungdoms-porträtt.

Litteraturhistorikern Fil. Dr. Sven Söderman.

sträng schartauansk uppfostran inställde mig från början religiöst, och om mina drömmar hade någon fast form, så var det att få bli en förkunnare på något sätt, en frambärare af de livsvärden, som jag då höll för att vara de högsta.

Jag hade i stark grad meditationens gåfva som lifen. Jag trufdes gärna i ensamheten, och hade jag något godt sällskap, så var det min fiol och min mor. Jag hade och har ännu i denna dag en stark förmåga att draga mig tillbaka i mig själf, att stänga en järnmur omkring mig. Äfven bland de bullersammaste människor, äfven när jag själf kan föra ett lifligt samtal, kan jag plötsligen lefva ett andra lif med ett inre jag, som lugnt fullföljer sina mål, sina drömmar och sina tankebanor.

Jag har i den stund jag skrifver detta — våren 1917 — skäl att erinra mig mina 17-årsdrömmar. I rummet bredvid mig ligger i kista min mor, som var mina drömmars ömma vårdarinna.

Jag är 39 och blir snart 40. Men jag har dock sällan känt mig så hjälplös och utan ro i denna värld, som när jag fick under rättelsen att hon dött. En god mor är på samma gång syster, mor och dotter åt sin son, och hon blir aldrig gammal. Det är därför äfven den mogne, själfständige mannen känner sig mista ett af sina största livsvärden när han mister sin mor. Jag vet så väl att det är fåfängt att söka efter hvad som finns på andra sidan; jag vet så väl att ord och känslor, afsedda för denna världen, aldrig kunna afslöja den andra världens mysterier. Men det enda stora med oss, öfverkloda barn af det fjugonde århundradet, är kanske att vi bli som barn inför stora och verkliga känslor. Och jag skäms icke för att säga att jag, när jag höll den dödas vaxgula hand i min, uppgaf hvarje tvifvel på att sätta mig i förbindelse med det af henne, som ju måste lefva, måste vara makt ännu, på något sätt och i någon form. Hon hade så ofta när hon lefde, lofvat mig att hon skulle på något sätt söka meddela mig något af det som fanns bakom för låten. Jag fullständigt upplöstes af en enda lidelsefull längtan att få träffa henne igen, — något enda af henne.

På kvällen gick jag till sängs, utgråten och trött, med en stark känsla af att få möta henne i drömmen. Och hon kom. Hon fanns plötsligen inne i rummet, med sin slickstrumpa, som jag var van att se henne. Hela rummet genomstrålades af hennes kärleksfulla väsen. Hon kom bort till min säng, och sade lugnt och vänligt: Ernst, köp ett par nya skor, ty snart finns det inga skor mer i landet! Det var allt. Jag var i drömmen fullt tillfredsställd med svaret. När jag vaknade

upp, var jag det också, men på ett annat sätt. Drömmen rör sig ofta med ytterst all-dagliga symboler, och med tillsynes likgilliga ord, men de kunna belysas inifrån och blifva djupa och viktiga, och jag kände mig ha fått något af ett annat väsens livsvärme och omvårdnad omkring mig på ett djupare sätt än jag någonsin känt det under det vakna tillståndet i mitt lif. Ett afslöjande af evigheten kan för oss endast vara ett afslöjande af ett sublimeradt jordiskt tillstånd — evigheten är icke annat än nuet fylldt med eviga ting.

Man hade kanske väntat att jag skulle berättat något om en "konstnärutveckling". Jag har ingen sådan af intresse. Det är en hård och ointressant historia om en teknisk kamp för att finna yttre hjälpmedel till att uttrycka mina själsliga upplevelser. Hela vår moderna konst hugger fel på en enda viktig punkt, och just på en punkt på hvilken man icke får hugga fel. Det gäller nämligen främst att besjåla former och färger, och att genom dem ge ett personligt kännande. Den stora ateliern Europa, i hvilken det kan ha varit nödvändigt att ha arbetat, förvillar sig i tekniska problem, och saknar personligheter som söka sig själfva. Måleriet har icke kontakt med det djupaste i universum, med världssjälén.

ERNST NORLIND.

Författaren Algot Ruhe skrifver:

JAG SKULLE KUNNA SVARA KORT OCH godt: detsamma som nu.

Men detta tarfar en smula förklaring. Mitt sätt att tänka var i grunden detsamma, känslöbetoningen likartad, och framför allt har viljan, den drifvande kraften, bevarat sin allmänna läggning oförändrad. Att "drömmarnas" innehåll skiftat är själfklart, men typen har hållit sig. Den stråle af 'l'élan vital', som då gaf mitt väsen sin prägel, vibrerar alljämt, om än måhända med starkare intensitet, i samma rytm, i samma tonart, som när jag var 17 år.

Författaren Algot Ruhe. Ungdoms-porträtt.

Jag betraktar denna enhetlighet i karaktären, denna utvecklingens obrutna kontinuitet genom åren såsom dess mer märkvärdig, som mina lefnadsförhållanden i alla tider, ja intill denna dag så att säga gjort allt för att få mig att tänka på annat, att vilja annat än det enda väsentliga, och splittra mina känslors samling. Såsom "den Flod Guadalquivir" har lifvet långa sträckor runnit genom underjordens mörker, men ständigt funnit väg fram i dagen igen.

Märklig är icke denna historia mer än i en enda punkt: att mina drömmar vid 17 år gått i fullbord, och att de brinna ännu — såsom lampan framför en orubbad ikon. Fullbord — låt vara i brottstycken, i förminskad gestalt — virtuellt, som lifvet själf i denna jordiska form.

Aldrig vet jag mig ha åtrått de förmåner i samhället, som skänka komfort, anseende och hägn, har däraf heller intet nått. Men hvad jag begärde och anade, med det onöta ynglingasinnets stormande energi: få bli en böckernas man, läsa böcker, skriva böcker — på skilda linjer: diktning, tänkning, samhällets omdaning — det har också blifvit hvad jag ägnar mig åt. Än djupare lefver en annan dröm — är det en dröm, är det ett minne? — som dock ännu ej hunnit bryta väg... öfver Tröskeln. Där bidar den, tålmod...

ALGOT RUHE.

Litteraturhistorikern och kritikern Fil. Dr. Sven Söderman skrifver:

VID 17 ÅRS ÄLDER BLEF JAG PRISBELÖnad af det litterära gymnasistförbundet "Concordia" och var viss om att jag aldrig skulle bli något annat än skald. Kritik ansåg jag vid den tiden vara mer farlig än behöflig — såvida den icke inneslöt odeladt beröm — och jag led aldrig mardrömmen att själf behöfva utöfva den.

SVEN SODERMAN.

Den bekanta förkämpen för kvinnans politiska rösträtt, Fröken Signe Bergman, skrifver:

SÄKERT I LIKHET MED MÅNGA ANDRA flickor, hvilkas ton-år inföllo under 80-talet och som hade förmånen af umgänge i en intelligent och för samhällsproblemen vaken och intresserad ungdomskrets, blefvo framtidssdrömmarna nog så påverkade af de frågor, som rörde sig i tiden. Utan bestämda anlag åt något håll, hade man dock en stark känsla af att vilja utträtta något i världen — hvad visste man icke — men man ville komma ut, pröfva sina krafter, se, höra och lära. Att skaffa sig kunskap och bli ekonomiskt oberoende det var liksom första förutsätt-

Sänd Edra

Klädningar, Blusar, Kappor till Kemisk Tvättning eller Färgning, Gardiner, Möbelyger, Kuddar m. m. rengöras snabbt och omsorgsfullt hos A.-B. C. O. Borgs söners Fabriker LUND.

Kungl. Hofjuvelerare

K. ANDERSON

Kedersgåfvor

Praktkatalog gratis och franco.

Stockholm och Göteborg.

Kvinnoporträtt till dagskrönikan.

Aurore Grandien.

Anna Collin.

Emma Andersson.

Maria Wahlbäck.

Ida Schmidt.

Anna Dahlström.

DET FINNS HJALTE- OCH HJALTINNEPRIS för dem, som i ett kritiskt ögonblick utvecklat kraft och rådhög för att rädda någon eller några ur en öfverhängande fara. Men det finns också de som få ett ännu högre pris, det egna samvetets vittnesbörd och sina medborgares aktning för att de genom sin duglighet och sitt outtröttliga arbete under brydsamma omständigheter hafva kunnat bevara en hel familj och uppfostra den till dugliga män och kvinnor. Det slags hjältemod, försakelsens och kärlekens, är kvinnornas eget, men förenas hos dem ej alltid med denna alla hinder öfvervinnande målmedvetenhet och den framgång, som motsvarar viljan.

År 1885 gifte sig en ung lärarinna för folkets barn, Aurore Norbohm, med en några år äldre skoladjunkt i Söderhamn. De ägde just ej mycket af världens goda, och han var, såsom väl de allra flesta lärare på den tiden, ej skuldfri. Men båda makarna ägde begåfning och arbetsamhet, skulderna betalades, oaktadt den stora hjälpsamhet och välvilja mot andra som utvecklades af det unga paret. Men makarna var ej allenast god utan äfven klok och förstod att få det att gå ihop och så småningom få öfver. Mannen, d:r Rudolf Grandien, hade som bisyssla redaktörskapet för en 1878 uppsatt publikation, Söderhamns Tidning, som, hållen i den tidens liberala riktning, till en början utkom två, sedan tre å fyra gånger i veckan och sköttes mot en mycket liten lön af Grandien ensam med ett biträde för expeditionen. Detta skulle knappt gått, om ej hans maka, fastän hemmet utvidgats och fyra barn sett dagen och ehuru hon var en mönstergill husmor, funnit tid att hjälpa till i tidningen först med öfversättningar för följetongen, sedan med litet af hvarje. Då d:r Grandien alltmera togs i anspråk för det kommunala lifvet, skötte fru Grandien till en ej ringa del redaktionen. Emellertid bröts den mångsysselsatte mannens kraft till stor del genom öfveranstängning och han gick bort år 1904. Fru Grandien hade under hans senaste år nästan ensam skött tidningen, som dock, trots en ganska stor spridning, på grund af åtskilliga omständigheter, ej riktigt ville bära sig.

Fru Grandien öfvertog den nu och skötte den i början så godt som ensam. Hon arrenderade dess tryckeri af det bolag som ägde det och kunde år 1912 inköpa tryckeriet, som alltmera förvärfvat sig anseende för ett vackert och redbart arbete. Tidningen och tryckeriet uppdröf hon till en i förhållande till det nedlagda kapitalet verkligt god affär. Under tiden hade hon kunnat gifva sina fyra barn en förträfflig uppfostran och hålla dem i olika militära och civila läroanstalter, för-

värfvat sig egen gård samt utökat tryckeriet med riklig och modern materiel. Som bevis på hennes energi kan bl. a. tjäna att hon under "storstreken" 1909 uppehöll tidningen, om ock till en början i förminskadt format, och tryckeriet med hjälp af ett par fruntimmer och en pojke.

Tidningens redaktion med dithörande sysselsätter nu sex personer. Dess hållning i politiskt hänseende är fortfarande frisinnad, fast ej radikal.

Det är ju en enkel lefnadssaga utan all romantik. Att vara en duktig husmor och uppfostrarinna, den konsten kunna ju många kvinnor; att sköta publicistiska värf kunna färre, att affärsmässigt bedriva ett tidningsföretag lyckas väl endast ett fåtal och huru många äro de kvinnor som komma ut med allt detta på en gång?

Det är ett väl tillbragt lif Aurore Grandien vid sin sextioårshögtid den 4 oktober kan se tillbaka på.

50 år fyller den 3 okt. fru Anna Collin, f. Odhner, Skara. Det är ett ovanligt verksamt lif, fru Collin har att se tillbaka på. Tidigt föräldralös uppfostrades hon hos sin morbror, fabrikör Odhner, aflade lärarinneexamen vid Skara folkskoleseminarium 1892 och tjänstgjorde därefter några år vid Maria folkskola i Stockholm, tills hon ingick äktenskap och blef bosatt i Lidköping. Familjen flyttade senare till Skara. År 1913 aflod mannen, direktör Gustaf Collin, efter en långvarig sjukdom, och så stod makarna ensam i världen med sju oförsörjda barn, af hvilka den äldste icke fyllt sexton år.

På ett mer än utmärkt sätt har fru Collin fortsatt mannens affärsverksamhet, jämsides med att hon förestått sitt stora hushåll, som f. n. — den egna familjen och inackorderingar — består af trettio personer. Ett manligt klart hufvud är hos fru Collin förenadt med ett kvinnligt ljusst väsen, och hennes solida egenskaper göra henne uppskattad och respekterad af alla, från gummorna på torget, där hon tidigt på morgonen gör sina matuppköp, till stadens mer eller mindre förnämliga borgare

Manuskript och bref

af redaktionell natur torde alltid adresseras till Redaktionen af Idun, ej till någon särskild medlem af densamma.

ningen, sedan skulle nog allt annat falla till. Sjuttonåringen anade icke, att 80-talets drömmar ett par decennier senare skulle leda fram till krafvet på den politiska medborgarrätten, hvilken nu framstår som den första förutsättningen för allt det andra, som sedan skall "falla till".

SIGNE BERGMAN.

Författarinnan Hildur Dixelius-Brettner skriver:

EN INTELLIGENT UNG ARBETARE BE-rättade mig för en tid sedan, att han under sitt första år i skolan, som liten sjuårs par-fvel, varit oemottaglig för alla intryck och ansetts så godt som obildbar, så helt hade han absorberats af drömmen att bli — skoma-

kare. Jag kände mig betydligt distanserad. Visserligen hade mina framtidsdrömmar varit synnerligen mångskiftande och af utomordentlig intensitet, dock tror jag ej att någon af dem gjorde mina föräldrar och lärare sorgen att nödgas anse mig fullkomligt obildbar.

Idun har emellertid fixerat tidpunkten till sjuttonårsåldern och frågan blir då rätt lätt att besvara. Jag hade vid den tiden ovanligt nog endast en dröm: jag ville bli författarinnan. En plats i de vittras led hade ju ända sedan fjorton, femton-årsålderns litterära försyndelser legat som ett litet rosenrödt moln vid horisonten af mina drömmars himmel, men just vid ingången till mitt sjuttonde år växte och förlätades det högst betydligt. Jag hade nämligen vid den tiden, med iakttagande af strängaste anonymitet,

som äro hennes kunder; af handelsresande, bi-träden och tjänare — främst att nämna hennes präktiga Mia i köket — men kanske allra mest af dem, som ätnjuta hennes värdinneskap.

Trots de tusen bestyren kan ingen brådska hindra fru Collin att ägna någon stund af dagen åt sina barn, och ingen fröfhet från att sitta på natten och skriva långa bref till äldste sonen, som nu ligger i Uppsala och studerar juridik. — En human arbetsgiffvare, en öm och uppoffrande moder, en rastlöst verksam människa är fru Collin, duktig som ingen, älskvärd och afhållen som få.

Hos de gamla på Danvikshem i Stockholm firas i dessa dagar en högtid, då deras afhållna sköterska syster Emma Andersson fyller 50 år. Syster Emma har varit fäst vid ålderdomshemmet sedan 1899 och har före denna tid verkat vid Osthammars lasarett, där hon var mycket uppburen för sina ovärderliga egenskaper som sköterska och sina goda insikter i sitt kall.

Fröken Maria Wahlbäck, som i 30 år nitiskt verkat såsom husmoder vid hospitalet i Visby och därunder tillvunnit sig förtroende och tack-samhet, aflod den 15 september, sörjd af syskon, brorsbarn samt tjänstepersonal vid hospitalet m. fl.

Fröken Ida Schmidt i Karlshamn har nyligen fyllt 60 år. Efter omfattande studier i trädgårdsskötsel grundade hon 1900 Agdatorps kända trädgårdsskola, hvars föreståndarinnan hon var under 10 år. Kommunalt lifligt intresserad valdes fröken Schmidt 1911 till stadsfullmäktig i Karlshamn och till ledamot af pensionsnämnden därstädes 1914.

En af Göteborgs populära kvinnliga läkare, medicine doktor Anna Dahlström, fyller den 5 oktober 50 år. Doktor Dahlström, som aflade med. lic.-examen 1899, promoverades 1908 till medicine doktor. Vid sidan af sin praktiska verksamhet som läkare, som gjort henne mycket uppburen, har hon utöfvat vetenskaplig författarverksamhet och idkat specialstudier i utlandet.

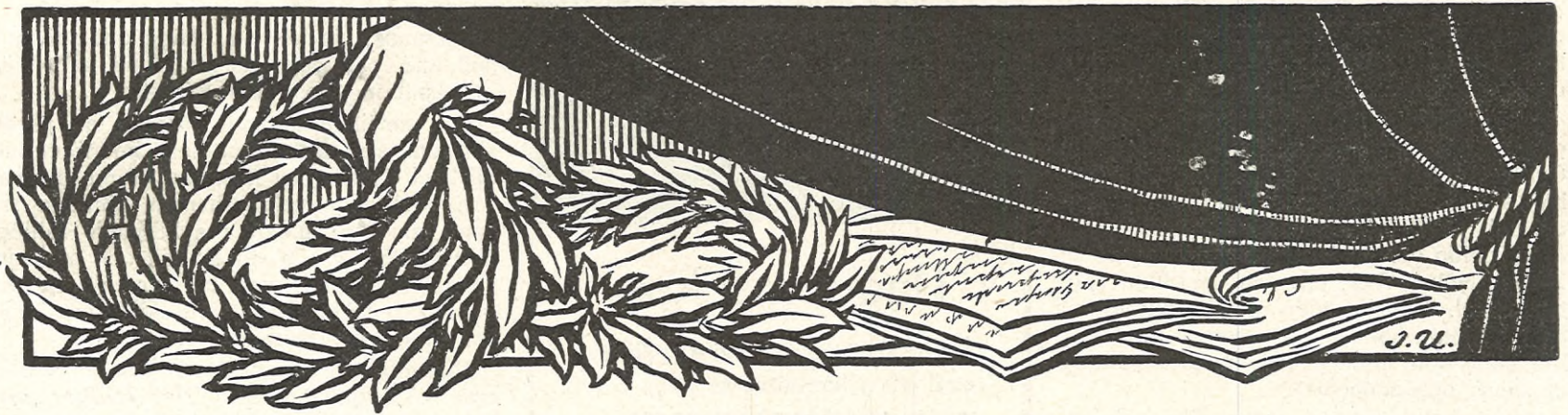
insändt min första novell till en af våra läns-tidningar — den liberala. Veckor förgingo, månader, ingenting hördes af. Refuserad, naturligtvis. Min enda tröst var, att jag ej haft någon förtrogen. Nu hade jag blott mig själf att rodna inför för min djärfhet och det var alldeles tillräckligt pinsamt.

Men julen kom och med den tidningens julnummer. Och i det stod novellen! Man kunde väl börja drömma för mindre —!

Nu följde en lycklig tid med kvantitativt rätt god spaltfyllnad för den liberala. C. D. W:s Vårt Land var på den tiden riksorganet i mitt föräldrahem och därur sög antagligen den blyga drömmen om ett Svenska akademis pris sin näring. På medlemskap funderade jag emellertid aldrig.

HILDUR DIXELIUS-BRETTNER.

Iduns Prisbelönta Noveller

Blammon. ❁ Af Elisabeth Kuylenstierna-Wenster. Belönad med fjärde priset.

NÅGRA GÅNGER OM ÅRET SKREF LÅ-
roverksadjunkten Torsten Kallin till sin ung-
domskärlek: Nina Ahlberg. De bodde i hvar
sin småstad och utöfvade sedan tre decen-
nier tillbaka lärarekallet.

Hon hade sitt hem och sin plats i en syd-
svensk stad. Han hade hamnat högt uppe i
Norrländ. Det hade varit bådass mening att
lefva lifvet gemensamt och minst tjugufalet
ut hade Nina glädt och fåligt väntat på Tor-
stens: "Nu gifter vi oss".

Hans bref voro alltjämt trofasta och gaf
henne i ord all den ömhet, den lycka, de
blommor, de gåfvor hon drömde om och
längtade efter. Visserligen plågade det hen-
ne, att han icke skaffade prydligare bref-
papper. De farfliga, gula öresarken för-
simplade med sin lukt af diversehandel de
varma, innerliga orden, dessa obundna poe-
sier, hvilka strömmade henne till mötes som
ett klart, ogrumladt källsprång.

Nina Ahlberg besvarade brefven med sin
ärliga och lifsfriska naturs öppenhet. Aldrig
gömde hon undan sina känslor eller
sina förhoppningar, men hon var för stolt
att tränga sig på honom med kraf på fram-
tiden. Själfmant måste Torsten räcka ut
handen.

Så förflöt ungdomen och medelåldern,
den ogifta kvinnans ökenår började. Nina
skötte sitt lärarinnekall och vid sidan däraf
sin uppgift i ett trångt hem med en gammal
mor och en ofärdig syster. Hon suckade
sällan, men glädjen hade burits bort från
hennes hjärta, som något hon aldrig fått
användning för.

Torstens senaste bref hade också klar-
gjort, att han bränt lyckodrämmarna. Han
hade skrivit om de svåra och dyra tiderna,
om människors många inbillade behof och
om nödvändigheten att spara på allt, lära
sig umbära och försaka.

Det klagande tonfallet i brefven gjorde
Nina så ondt. Visst hade hon alltid kämpat
mot fattigdom, hon, som hade både mor
och syster att underhålla, men hon hade än-
då försökt skaffa sig en och annan veder-
kvickande njutning. Värme, ljus och blom-
mor hade hon aldrig afstått ifrån.

Hon svarade också Torsten, att hon icke
ville afsäga sig ett uns mera af lifsglädjen
än hon tvangs till. Spänstig och hoppfull
hade hon en gång stått på tröskeln till jätte-
fabriken, där lifsuppehållet tillverkades. Så
småningom hade hon dragits in under kugg-
hjulens enahanda, men aldrig skulle hon

upphöra att begagna fristunderna och låta
sitt väsen solas af förströelser.

Det var då hon fick veta, att Torsten icke
sedan sin studenttid gifvit ut ett öre till en
teaterkväll eller en konsert. Han hade icke
företagit någon enda ferieresa, aldrig köpt
en onödig bok eller lyxartikel.

Det föreföll som om han ville lära Nina
att också slå detta asketismens rekord, men
hon endast slirrade på de underliga orden.
De voro som mögelsvamp och instängd un-
ken luft. Hon tog afstånd ifrån dem, satt så
rak hon kunde och undrade öfver hvad lif-
vet gjort med Torsten, med den man hon
trott på och älskat.

En känsla af harm bubblade upp inom
henne. Hvarför hade han låtit henne vänta
förgäfvos? Hvarför hade han uppehållet
henne med de starka kärleksordens makt,
när de dock icke blefvo sammanringning öf-
ver deras lycka?

Hur hade han fyllt den förspillda vänte-
tiden, de år, som nu voro grå aska? Hon
kände blodet hetta till af förtrytelse och
grämselse, när hon tänkte på, hur aktsamt
och omsorgsfullt hon behandlat sitt yttre,
som något hon fått i förvar, närmast en
mångårig planta. När dess ägare återsåg
den, skulle han glädjas öfver att den var så
frisk och stark, så rik på saf och med en
så lefvande cellväfnad.

Hon var så mån om att ge plantan dager,
luft och sol, och hon hade rättighet att kän-
na sig tillfredsställd med resultatet. Många
beundrande uttryck hade nått henne. Alltid
tänkte hon då trofast på Torsten, och när
hans kära bref kom, såg hon i det som i ett
upplyst hjärta; han höll af henne. Han lif-
ade på henne. Hvarje rad i de långa brefven
famnade henne som smekande armar, och
hon hade så ofta lagt kinden mot det grofva
papperet som mot en kyssande mun.

De sista åren hade det kommit mera still-
het och en viss kylig dimma öfver skrifvel-
sorna, men det gjorde icke så mycket nu-
mera, hade hon med en viss trött resignation
sagt sig. Det är väl för sent. Han har inte
kunnat bjuda mig hem och härd. Det är
bittrare för honom än för mig.

Slämningarnas skiftande vågor stelnade
icke inom Nina. Tvärtom stego de högre nu,
när framtiden snart endast tedde sig som ett
stickspår till ålderdomens "undantag", stu-
gan, där lifvet stannat utanför, för rankt att
vilja kröka sig i den låga dörren. Det skulle
varit lättare, sade hon sig, att ha haft en

verkligare börda än svikna drömmar att
bära.

Och ur tankevimlet uppsteg en medveten
önskan om klarhet. Hon skulle begagna sin
semester till att uppsöka Torsten, återse
honom och känna hans hand om sin. Det
kunde bli ett flyktigt sammanträffande och
ett långt farväl, det kunde bli blick i blick,
hjärta mot hjärta, ett ändligt förstående af
att det är svårare att möta kvällsmörkret
ensam.

Öfver vissnad gräs och vissnade blommor
skulle hon gå, och att tro på nya vårar var
henne omöjligt. Men det föreföll så me-
ningslöst att låta bleknade ord tala sitt ty-
nande språk mellan två, som aldrig möttes,
aldrig gåfvo hvarandra handen och sågo
hvarandra in i ögonen.

Utan förberedande bref reste Nina Ahl-
berg en försommar dag upp till den norr-
ländska småstaden. Hennes mor hade dött
strax efter jul, och det hade lyckats henne
att få in den ofärdiga systemen på en asyl.
Hon kände sig frigjord från årlånga dag-
liga plikter, ägde för första gången full för-
foganderätt öfver sin personlighet och rä-
tade upp sig, medan handen strök öfver det
grånade håret.

Ful och fattig var staden hon kom till;
den låg som blottade inälvor ur något
skogstrolls buk på sluttningen af ett brant,
tryckande mörkt berg. Tarmsmala och
trassliga snodde gatorna sig rundt ett stort
torg med rådhus och hotell.

Folket var i allmänhet mörkläddt och
mörkhyadt med en något skum uppsyn. De
sågo misstänksamt och ogillande på henne,
främlingen. Hon hade visst intet här att göra
menade de.

En djup beklämning och en öm ångest
behärskade Nina. Hon tyckte sig förstå, hur
Torsten lidit här; hur han kämpat emot små-
sinnets unkenhet, och hur han till sist ge-
nompysats af den hälsovådliga atmosfären
och fått en liksyn på tillvaron.

Hon fann icke utan besvär hans bostad.
Visst icke i stadens centrum utan långt ute
ibland fattigkvarteren, där gränderna blyg-
selrysande öfver husens armod dragit sig
samman till smala hudveck mellan den stin-
kande kroppsmassan: träkåkar och sten-
baracker.

Gårdarna hängde fulla af tvättkläder, som
aldrig skulle hvitna. Barn rotade intresse-
girigt i rännstenarna. Kvinnorna stodo i por-
tarna som lefvande amphoror, alla talande

i den bekymradt grälsjuka tonart, hvilken blifvit fattigfolks vana.

Magister Kallin. Var det honom frun sökte? Ja, han var dålig, stackarn. Hade inte syns till på ett par dagar, men om hon ginge öfver gården och tre trappor upp, så kom hon rätt. Hans dörr var den tredje i ordningen uppe på vinden.

Ninas hjärta bultade af ömkande deltagande. Hade han det så eländigt? Ah Herre Gud då, det hade hon icke anat. Han måste ha haft stora studieskulder, fast hon aldrig hört om det. Och så hade hela hans lifsdag gått åt att gälda dem. De hade krossat hans och hennes lycka. Ack, om han uppriktigt sagt henne det. Kanske hade hon på något sätt kunnat hjälpa honom. Detta var ju förfärligt. Hur hade han stått ut med denna omgifning af snusk och simpelhet?

Hon knackar på en gisten dörr, där ett öfverårigt visittkort sagt henne, att Torsten bor.

Ett ögonblick står hon där i den skumma tystnaden och väntar. Det är ingen lyckodörr, som skall öppnas, ingen het och stark längtan, som skall kastas i en flammande kärleks famn; det är de långa årens utlänjda, slitna oro, som skall stillas, och en aldrig helt begärd ömhet, som till sist skall blotta sin ärliga trofasthet, dock ej mera värd än det blad man rifver från väggalmackan, när dagen är liden.

Sofver han eller... Ångesten bränner henne som glödgadt vax. Icke det, mumlar hon, och knogarna prässas ånyo mot dörrspegeln.

"Öppna, Torsten. Det är jag. Det är Nina."

Hon hör ett ljud därifrån. Det låter som om någon mödosamt reste sig ur en knarande gungstol. Steg släpa öfver golvet. Nyckeln vrides om i låset. En smal springa växer sig bredare. Hon ser otydligt ett grågult, skintorr ansikte med slutna läppar, en hvass näsa och ett par liksom kolade ögon.

"Hvem är det?"

"Nina — Nina Ahlberg. Känner du inte igen mig?"

"Jo, jag tror. Det är ju — Nina — lilla Nina?"

"Ja — ja — får jag inte komma in? Du är sjuk, käraste."

"Visst inte. Det är ingenting. Jag är fri från skolan och hvilat mig. — Nej, kom inte in... Hvar bor du?"

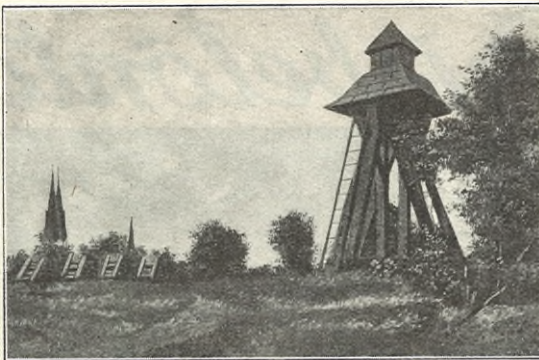
"På hotellet. Kan du komma till mig. Orkar du — i dag?"

"Jag vet inte — hellre i morgon."

Nina tycker, att hon mistat all inre jämnvikt, att hennes tankar glida utan hållpunkt, och att en yrsel gripit henne. Alltsammans är så överkligt, så ofattbart. Talar hon verkligen vid den man för hvilkens skull hennes hjärta värkt sig gammalt och trött? Hans röst har hvarken klang eller värme. Hans blick irrar bortom henne, famlar därute i vindens skrymslen som i fruktan för doldt hot.

Han förnimmer henne knappt. Mil efter mil har hon rest genom den ljusa sommaren för att säga honom, att allt har hon kunnat offra utom rätten till ett kärleksfullt: "Minns du?" Och hon möter en förtorkad skugga, ett något, som hon knappt vet, om det är han.

"Torsten," utbrister hon förtviflad, "ser du inte, att jag håller af dig som förr. Hvarför står du och stirrar så besynnerligt? Kan du inte räcka mig handen — inte säga mig välkommen."

Ungdomsekon.

Vindstill höstkväll. Träden slösa
med sitt gyllne löfverks fall,
medan mänskensströmmar ösa
glitterregn kring Fyrisvall.

Katedralens nioringning
allvarsdjup förtonat har,
men Gunilla-klockans svingning
ljuder ännu spröd och klar,

och på enslig vandrarkosa
känner jag, hur än en gång
sinnets tyngd af hvardagsprosa
flyr vid denna vespersång.

Ej som förr jag dock förnimmer
vårens stämning i dess röst.
Ungdomsdrömmens majdagsskimmer
har en skiftning fått af höst,

och när klockans ton förklingat,
lämnar den ett eko kvar
af en hälsning den mig bringat
från en lycklig tid som var,

från en lustgård, där jag ville,
ung och hoppfull, åter bo...
Sjung, campanula Gunillæ,
fåfäng längtan hult till ro!

E. N. SÖDERBERG.

"Jo — jo"... Kalla, styfva fingrar spännas slappt om hennes. "Välkommen — men ser du, jag har ingenting att bjuda dig på."

Hon brusar upp.

"Jag har inte kommit för att bli bjuden," utbrister hon häfligt. "Nu vet du, hvar jag bor. Jag väntar dig i morgon."

Hon nästan springer öfver vindens gro-piga tegelgolf och nedför de branta trapporna. Som jagad af en skymf ilar hon framåt gatan. Pulsarna hamra. Hvad har hon här att göra? Han visar ju bort henne? Han förefaller närmast plågad af att återse henne.

Omsider blir hon lugnare och är strax färdig att försvara Torsten. Hans fattigdom tryckte honom. Det pinade honom att stå som ett oinfriadt, bedrägligt löfte inför henne. Han måste ju förklara sina bref, dessa goda, tillitsfulla bref, och säga henne, att han icke kunnat handla efter dem.

Stackars kära Torsten! Hon skulle ingen-

ting fråga, bara göra allt hvad hon kunde för honom, ge honom trygghet och en glimt af det solljus, hvilket berget utestängde från staden, men som trots allt sipprade inom henne.

"Kom du, vännen min. Lägg ditt hufvud i mitt knä, och glöm för en stund, att vi är ödesspillror. Kom, allrakärasten."

Hon använde följande morgon att pryda sitt rum, förvandla den kala interiören till ett hem. Hon blef i tankarna till en gammal och dock ung hustru, hvilken väntade sin man hem från många års härjande fälttåg. Hon visste, att han var invalid och att hans styrka försvunnit, men hon unnade honom aftonfred. Och icke ett ord skulle hon säga om sina egna, ändlösa, tomma år.

Förmiddagen är för Nina endast en urtafla med två sniglande visare. Hon vandrar fram och åter i rummet. Och hon, som väntat i dagar och år, tycker plötsligt att först nu vet hon, hvad väntan är. Denna själens och kroppens marterande ångest inför det ovissa.

Dagen går, det blir kväll, och nu brister tålmodets för hårdt spända sträng. Nina rusar genom gatorna, förbi syrendoftande trädgårdstjappor, förbi stojande barn.

Ånyo står hon däruppe på den skumma vinden, men nu är där sorl af många viktiga röster, hvilka blandas i hvarandra med dämpad ifver, med entonigt högtidsmummel som en slöja kastad öfver dagens små obetydliga, stojande ord.

På vid gafvel står dörrn till Torsten Kallins rum. En poliskonstapel kommer ut därifrån, åtföljd af en privatman, förmodligen en läkare.

Denne säger helt högt:

"Ja, nu är den konstiga kroppen död." Han vänder sig till en fellaagd herre. "Kan man begripa så'na? Han lämnar efter sig ett kapital på hundratusen och unnade sig inte ens mat för dagen."

Nina trycker sig in mot väggen. Hon tänker, att de tala om någon annan, någon, som besökt Torsten. Men fråga vill hon icke. Snart skola benen bära henne, och då skall hon tränga sig fram. Om bara hufvudet ville bli klart, yrseln svänger henne rundt, så att hon icke vet, hvar hon är. Än är det svart, än blödande rödt för ögonen.

"Magister Kallin, snåljäpen, är död," skriker en gäll gossröst tätt intill henne.

Så hör hon ett fnitter af flera unga; strax därpå ett varnande "hysch".

Hon svimmar icke, står där som i stark sjögång och hör genom blodets dån de många främmande stämmorna, hvilka bestå en liksvepning af tadel och hån. En och annan kommer med en klut välvilja. "Han höll sig snygg och var tyst och beskedlig."

"Han hjälpte upp min lilla Brita, när hon trillade i vaken."

"Men tänk, han lefde på sill och hårdt bröd och lät hellre pojkarne göra narr af sig än han afstod från sin snikenhet."

Ändiligen låg Nina på soffan i sitt smyckade hotellrum. Hon hade under de mellanliggande timmarna fått en del knifhvassa upplysningar om Torsten och kände sig söndervärkt.

Men segt ville dock hennes hjärta fasthålla tron på honom, och hon erfor en klösande sorg som af slitande vilddjursklor, när hon tänkte på, att han dött ifrån förklarigen öfver sitt handlingssätt. —

Ett par dagar efter begrafningen öppnades det testamente Torsten Kallin omkring fjorton dagar före sin död inlämnat i stadens rådhusrätt till förvaring.

Det innehöll storartade donationer till den stad, där han svullit, frusit och förlöjligats, där han aldrig haft en glad stund, och där ingen vän tryckt hans hand.

Nina Ahlberg erhöll samtidigt ett bref, hvilket bilagts testamentet för att säkert komma adressaten till handa.

Det var dateradt den 30 april och således endast sex veckor gammalt. Torsten hade tydligen erfårit ett visst tvång vid dess affattande, men dock tyckt, att han var skyldig Nina detta dokument som ett slags bekräftelse på sin heder.

"Du alltid älskade", skref han.

"Mitt hjärtas urverk har snart gått ned. Jag känner, att det mist sin kraft att längta och lida. Fördärdt och förvisnadt är mitt lif, åren ha gått fram öfver det först som höststormar, sedan som frostinätter. Nu nalkas vintern och döden.

När jag var ung och stod inför en hopplös framtid, hoppades jag. Du och jag skulle arbeta oss igenom bränningarna och mötas på en grön strand. Andra till dess jag fick ett litet arf, stred jag modigt och gladt, men pengarna förgiftade mig. Du, som aldrig plågats af vurmen att samla, lägga på hög, förstår mig inte. Jag säger därför endast, att jag inte kunde motstå driften i mitt blod. Jag måste öka mitt förvärf, neka mig det nödvändigaste, inskränka hvarje behof för att samla öre till öre.

Den tiden sade jag mig ständigt, att jag gjorde det för din och min skull, jag byggde vårt hem. Men hvarje gång jag tänkte, att snart skulle jag försingra den summa hvars ägande var hela min glädje, blef jag utom mig. Det kändes inom mig som jag stode i begrepp att stjåla en helig relik. Allt ifrigare, allt hänsynslösare sparade jag. Och än i denna stund genomrisslas jag af njutning, när jag minns mina penninghögar.

Jag ville dock ej helt förlora dig. Jag trodde, att jag en dag skulle få mod att skänka dig allt. Så gingo åren, svindlande fort i sin enformighet, och de söfde mig med arbetets monotona vaggång.

Jag upphörde att längta efter annat och verkligare lifsinnehåll, det enda jag såg som reel behållning var kapitalet. Men när plågorna i mitt sjuka hjärta blefvo för svåra, ropade jag i min ensamhet på dig. Jag glömde dig aldrig, Nina. Du var hos mig i min fortlighet som ett dyrbart smycke, hvilket jag icke nändes begagna.

Intet människoöde går dock rakt mot målet, skulle jag tro, och när döden kom mig närmare, började jag gräma mig öfver, att jag skulle spårlöst försvinna. Mitt namn skulle aldrig höras mera. Detta blef till frätande agg. En mans namn och gärning, Nina, måste fortlefva, eljes har han förspillt sin tillvaro. Intet är grymmare än att dö onämnd, sluta ögonen och i dödsminuten känna tomhetens iskyla. Vid mina värsta hjärtattacker har jag gripits af denna förfärliga ångest, detta utplånandets hjälplöshet, och jag har tackat ödet för hvarje frist det gaf mig.

Slutligen räddade jag mitt lugn genom donationerna till staden. Torsten Kallins namn är vunnet åt en tidrymd långt efter det mitt stoff mulnat. Jag har förmått köpa mig lifs rätt till kommande århundraden, i det medvetandet dör jag tryggt.

Du, min älskade, som intet förstår af denna äregirighet, du skall taga minnet af den Torsten Kallin du en gång gaf din tro och lägga det som gulnade blad mot ditt hjärta. Du hör till dem, som lyssna efter dagens trumpetstötter och larmklockor, och du samlar intet.

Därför skola också minnets gulnade blad hvirfla bort, men innan dess — tack och farväl.

Tack för alla de ord du skänkt mig; dag ha de varit för mitt torra sinne. Jag har läst dina bref, när hungern sved inom mig och glömt kvalen. Jag har värmt mig vid din ömhet när kölden skakade mina lemmar.

Och sedan, Nina, fick jag kraft att arbeta, att tänka. Jag har börjat så mången mulen dag med tanken på dig, och när kvällen kom, genomräknade jag, hvad jag kallade vår skatt. Det var min stora glädje att se den växa, att följa räntebeloppens stigande. Jag tror, att så känner man, när ens barn växer sig starkt och härdigt för lifvet.

Det blef mig en njutning att neka mig nya kläder, att själf tvätta mitt linne, att försaka mat och värme. Jag såg, hur mina kolleger med sina stora familjer kämpade med förfallna växlar, obetalda räkningar, ständiga penningsvårigheter; och jag svepte in mig i min trasiga nattrock och min ensamhet med en tillfredsställelse större än — min kärlek.

Nina, min egen, förlåt mig. Den store, starke Mammon har hållit mig fast, och hans evangelium är icke kärleken. Jag är en svag människa, min älskling, han en afgrundsmakt, en härskare öfver all världen. Jag kunde ej handla annorlunda.

Om du funnits i min närhet, medan vi bägge voro unga, hade väl din makt varit större, men nu såg jag in i dessa lärarehem, där möbelöfverdrag och älskog solkades ned, sletos håliga under hvardagsbruk och slutligen utdömdes.

Mitt guld, Nina, det miste ej valör, det hade ingen ålder. Mitt! Mitt! Fattigträlen vet intet ord med ljufligare klang. För något år sedan upphörde jag att kalla det vårt, och jag önskade ej att träffa dig mera. Hvad skulle det tjäna till? Lyckan var blifven en vålnad. Och att tala om minnen, kände jag mig för trött till. Mitt hjärta var så sjukt. Endast ett höll mig uppe: fruktan för intigheten, ångesten för att icke hinna beställa om mitt hus, lägga grundstenen till det framtidsverk kommande släkten skola resa i mitt namn.

Gud vare tack, jag hann bli färdig. Det skall talas vid min graf som vid en berömd mans. Ingen har jag gjort ondt, ondare än mig själf. Icke heller dig, Nina, ty är det ej ovisst, om du blifvit lycklig med mig. Lyckan är bedräglig. Låt mig slippa ånger öfver att du fått vänta förgäves; nu vill jag ha lugn.

Jag vill föreställa mig, att du svalt kysser min panna och säger: "Gå i frid, min vän, du har ju redan varit så långt borta — så länge borta."

Nu räcker min ljusstump inte längre, och det dröjer, innan dagen gryr. Jag tar godnatt af dig, men vill icke hälsa dig med ett godmorgon.

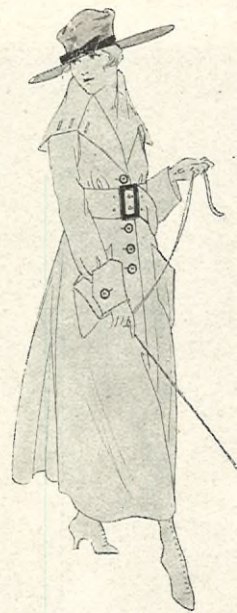
Torsten Kallin."

Ett stenregn i smärtans öppna graf var detta bref. Nina hade stönat högt under läsningen. Allt hade varit lättare än detta förfärliga förtroende. Hon ensam, den enda människa, hvilken med hela sitt starka väsen älskat Torsten Kallin, måste bränna hans minne som en pestsmittads kvarlätenkap.

De andra, hvilka likgiltigt eller nyfiket gått honom förbi, talade nu vidt och bredt om hans sällsynt ädla och själsfina personlighet, och om hans själfupoffrande karaktär. Donator Kallin skulle få en marmorvård öfver sitt stoff, och i gyllene bokstäfver skulle hans äreminne ristas.

Som man är klädd...

Några funderingar för de själförsörjande och somliga andra.

"Hur har du kunnat köpa en så flott ulster för bara något öfver 60 kronor", sade Brita.

PÅ DIVANEN I ANNA Lisas rum låg en ullig bronsbrun ulster, krönt af en stor hatt i samma färg af en något klarare nyans, och framför divanen stodo Anna Lisa och hennes bästa vän Brita försjunkna i betraktelser. Nya kläder äro sannerligen i dessa dagar föremål värda att begrundas med en till häpnad gränsande vördnad.

— Hur har du kunnat köpa den och få den så flott för bara något öfver 60 kronor? sade Brita med oförfärdig beundran i rösten. Och en sådan hatt för 9,50, det är fullständigt hitfadt.

— Ja, du förstår, det var bara stommen och så hade jag bandet själf från min gamla bruna sidenklänning, som är den absoluta frasen nu, men som lyckligtvis hade ett fullt anständigt sammetsband som garnityr.

— Jag kommer att känna mig som rysk flykting före lausoleumet, när jag skall gå ut med dig, sade Brita, men så har jag bara 150 i månaden och du har 200, och det gör allt en stor skillnad. Min gamla cheviotdräkt går på tredje året, som gumorna på landet säger om sina ungar, och gå får den, jag kan inte afskaffa den på något hederligt sätt. Kjolen är redan tvättad i kvillaja i våras, och jacketten har jag låtit sätta nytt foder i af en hvit musslinsklänning, men det kanske inte var så vidare praktiskt?

— Nej, det var inte vidare förnuftigt, men ett nytt safinfoder skulle gått på en 12 kronor, sade Anna Lisa. Och så mellanfoder —

— Ja, det har två af mina utslitna yllebular fått släppa till, det finns alltid en rygg och ett par öfverärmar att ty sig till, sade Brita. Ser du jag måste absolut ha en snygg klänning före jul, och nu hade jag tänkt, att det skulle bli en liten sidenklänning, som man sen kunde gå på gatan med i sommar. Hvad tycker du jag skall ta för färg?

— Inte smaragdgrönt eller begonierödt, sade Anna Lisa torrt.

— Minns du min klarröda ylleklänning med fuchsieblå sidenslag? sade Brita. Den var förfärlig! Och den tog aldrig slut. Till sist när jag haft den i två år vid hvarje tillfälle, som kunde tänkas, och äfven då det inte kunde tänkas, kände jag mig som om jag burit ett anslag på bröstet: Varning för hunden! eller något i den stilen. Ja, det gör vi inte om. Men hvad säger du om mullvadsgrått?

— Mycket bra, sade Anna Lisa, som var van att bli tagen som smakauktorit, fast hon godt kunde göra bockar för egen del. Men hvad får den kosta?

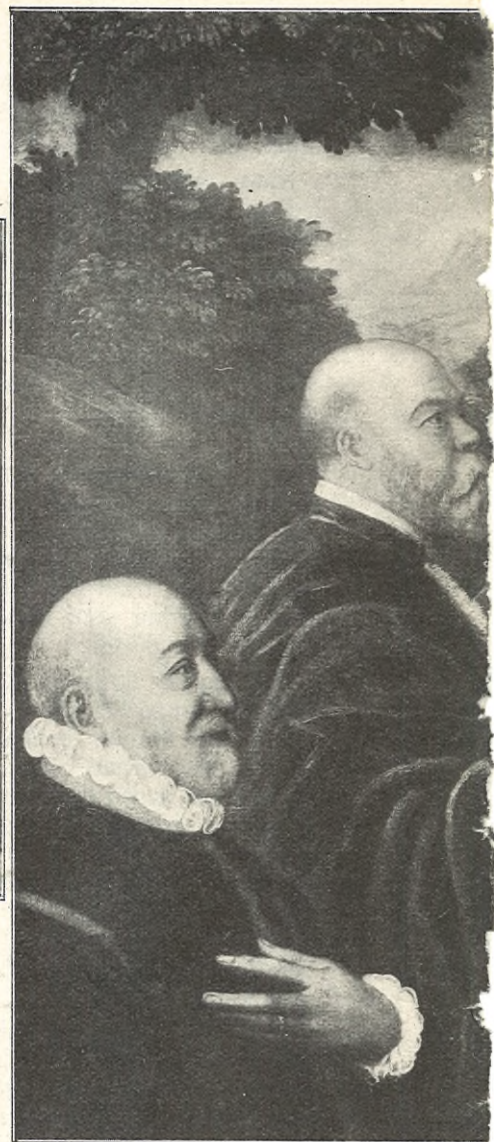
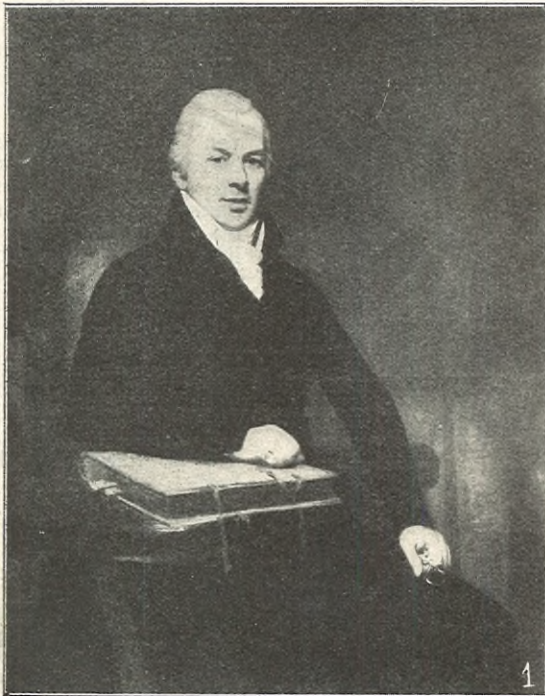
— Det vete himlen, att det vore bäst om den inte kostade något alls, men annars hade jag tänkt mig att det kunde gå för 50 kronor.

— Omöjligt, afgjorde Anna Lisa utan försökning. Jo, om du hörde till de händiga flickorna, som köper ett mönster i en affär och ett stycke siden på realisation, som det inte längre finns några, och sätter upppe om nätterna för att åstadkomma underbara modeskapelser med handbroderier i silke 'ton sur ton', som kommer främmande herrar att dra deras dygd i tvifvelsmål — då skulle jag säga, att du kunde försöka med ett siden för 6 kronor mer. Men din händighet räcker precis lagom till att sy en blus och klä landshattar och fru Göransson vet nog

"Jag vet precis hur din fina klänning till vintern skall se ut."

Från höstens konst-

PÅ NATIONALMUSEUM PÅGÅR F. N. en mindre vanlig tafvelutställning af gammal konst. Den omfattar nämligen en samling konstverk af italienska, nederländska, engelska, franska och svenska mästare, utvalda af tjänstemän vid Nationalmuseum under en utländsk resa försommaren 1917. Konstverken tillhöra dels Nationalmuseum, dels några af museets gynnare, hvilka bekostat resan och

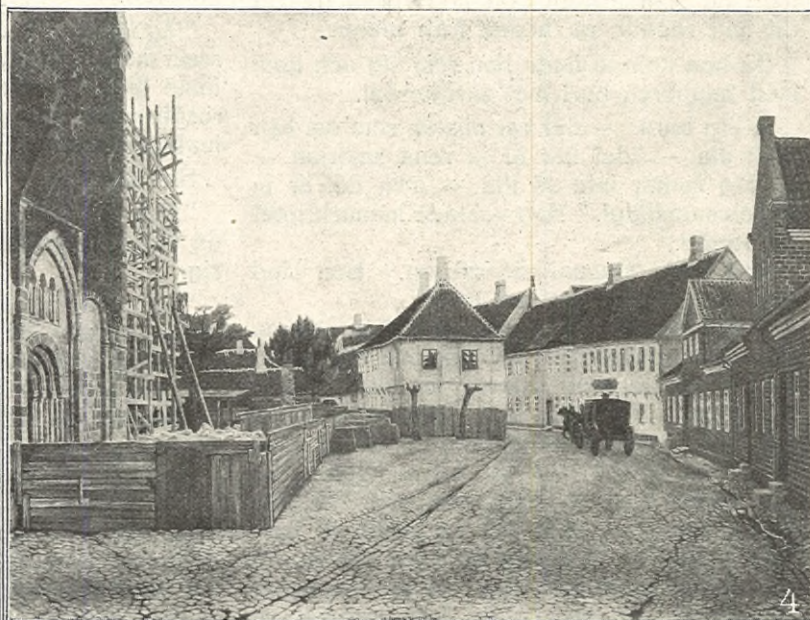
1. William Beechey: Porträtt af en engelsk lärd.
2. Johan Rodhe: I Dagligstuen.
3. Tintoretto: Tre donatorer.
4. Johan Rodhe: Torget i Ribe.
5. Ru-

utställningar.

3

4

5

- bens: Porträtt af Cornelius de Landschof. 6. Vlastimil Hoffmann: Madonna. 7. Tizian: Porträtt af veneziansk dam. 8. Watteau: Porträtt af M. de Julienne.

därtill som gåfva till museet öfverlämnat några af de förnämsta bland de inköpta konstverken. Några af de yppersta bland dessa dukar äro här afbildade jämte en duk från den alljämt pågående österrikiska utställningen i Liljewalchs konsthall samt två från dansken Johan Rodhes utställning i Konstföreningen.

7

8

Sex år.

Också en liten historia.

Af HILDUR DIXELIUS-BRETTNER.

(Forts.)

bäst hur dina kläder ska sitta. Men jag vet precis hur din fina klänning till vintern skall vara. Den bör duga på söndagarna och till teatern, om du blir bjuden — du har ju något slags lång kappa från förra året? — och så skall det kunna göras lite omväxling med den, en hvit broderad krage och ett sidenskärp, när du skall vara fin. Köp en färdiggjord sidenklänning för 70 kronor, den blir ganska snygg för det priset eller låt fru Göransson ta hand om tyget, men kom ihåg, att du får vara mycket noga med att hon inte förklipper det i halsen, för se kragar har alltid varit billiga sömmerskors värsta stötesten — också nu då vi inga kragar har!

— Ja, det där har jag redan lärt mig af fru Göranssons gärningar, sade Brita, något mera? Jag kan inte få den där klänningen förrän i januari, om jag börjar spara nu till den. Säkrast vore, att köpa sidenet i den här månaden eller nästa, så hade man den utgiften bakom sig. Både sömmalön och tyg i en månad, det går inte.

— Vänta, jag har en idé, sade Anna Lisa och gick till sitt klädskap. Här är en gammal rättgrå gåbortsklänning, som hängt i fem år minst, om du tar den och sprättar sönder den och tvättar klädet, för det är sannerligen kläde, så kan du blanda de hyggliga styckena du får med siden i samma färg och göra en liten enkel och klädsam robe chemise af det hela. Duger det?

— Anna Lisa, du är en krona! Men hur skall jag kunna... Kan jag inte ge dig något i stället? Min blomliga yllemuslinsblus, hva?

— Din enda snygga blus som skall förgylla upp din enkla promenaddräkt — nej, vet du, det skulle jag inte kunna. Men du kan få hjälpa mig med ett litet broderi, som jag skall ha på ett linne. För hvitt brodergarn har jag på lager, och det skall jag nu sy langetter och blommor af på mina chemiser. Tyget hör till de få, men förnuffiga presenter jag fick i julis. Hvad jag annars skulle skylta min nakenhet med, begriper jag sannerligen inte. Men ser du, man klipper ett linne som en säck med en enda söm i ryggen och sätter slår öfver axlarna. Det går att sy för hand på lediga stunder.

— Ja, du som är nålvan, suckade Brita.
— Om du lofvar mig att inte bli grön af afund, skall jag visa dig något annat nytt. Vänta, jag skall demonstrera det för dig.

Anna Lisa kröp raskt ur sin kjol och fick i en handvändning på sig en treflig mörkblå dito med hängslearrangemang, som delvis dölde den hvita tvättblusen hon bar. Det skall bli min arbetsdräkt i höst. Det är bomullscheviot à 2,50 metern, och jag köpte fyra och en half meter till kjol och hängslen. Det är smalt, men mjukt och trefligt, och det bör vara starkt. Så kan jag gå med mina tjockare hvita bomullsblusar ännu långt in på hösten och sätta en tröja under, när det blir kallt.

— Jag måste ha en likadan kjol, men hur skall jag bära mig åt för att få den, sade Brita. Med mina 150, som bröderna tycker är så storartadt för en flicka, går det aldrig.

— Det är en dum pojke, som jag har att tacka för det här, sade Anna Lisa. Jag gaf honom fyra lektioner på min semester i somras, — tänk min semester, som annars brukar hållas helig som sabbaten i Israel, — annars ägde jag minnsann ingen bomullscheviotkjol. Och jag får vara fin i min mörkblå louisineklänning, som kom till efter många försakerelser i januari 1917. Fast jag drömmer om en beigefärgad tafliklänning...

— Du är tokigt! sade Brita tvärt.

— Ja, det är bara en dröm. Men har du tänkt dig, att vi ska äga några underkjolar i vinter och några dubbelbofnade på våra små fötter?

— Absolut inte, sade Brita förskräckt. Det får vi vara utan. Den mullvadsgår går före så oviktiga detaljer.

— Ja, naturligtvis, sade Anna Lisa. Det var bara en förkrigisk synpunkt. Tänk inte på det, och låt oss nu gå hem till dig och gå igenom alla dina gamla trasor för att se, hvad som kan göras af dem.

Det blir inte vidare lysande resultat af dem, sade Brita modstulet. Men jag har en sak med mig, som jag spart att visa dig som en öfverraskning. Se här, är den inte bra? En muff af riktigt skinn, du, ser ut som varg, men det är kanin. Jag känner en flicka, som håller kaniner och hon skaffade mig ett skinn för 3 kronor. Så köpte jag en sidenstuf — sprang ifrån på lunchrasten och gnodde Västerlånggatan upp och ner tills jag fick färgen, den var ganska svår. Så tappade jag dun ur min örngåttskudde, var så god, så här blef den. Visserligen inte den moderna melonformen, men hvad skall man göra...

— Det gifs stolta ögonblick i en själförsörjandes lif, sade Anna Lisa.
LUCILLE.

HON VISSTE EJ OM HON SOFVIT, HON hade i alla händelser ingen aning om, huru lång tid som förflutit, då hon spratt till vid att han ropade på henne från ateljén.

Då hon kom in hade han rest sig och kom med papperen bort mot skrifbordet.

"Kära barn" — det var nästan som om han mått illa — "det här är ju rena smörjan — ja, jag menar inte så illa — men det är ju alldeles omöjligt." Han kastade manuskriptet på bordet.

Hon hade stannat vid dörren. Hon stod tyst. Han kom fram mot henne.

"Ingen skulle kunna tro, att det är samma människa som skrifvit det där och din första bok — jag begriper sannerligen inte" — och han begrep verkligen inte. Hans eljes mycket goda förstånd räckte inte till för att inse, hvad han behöft inse för att nu säga: "Du har tappat bort dig själf, min lilla vän, din första framgång steg dig en smula åt hufvudet, åhå, jo, älskling, en liten smula; då du började skriva det här, så var det under känsla af att nu var du författarinna, nu skulle det bli något utaf — något noch nie dagewesenes — och så blef det den här smörjan. Att du skref under känsla af att boken måste gå ut i minst två upplagor för att vi skulle kunna existera, gjorde inte saken bättre. Du var för ung, min lilla vän, och saken en smula för viktig. Nu ha vi blott att lugna oss, barnet mitt" — i stället sade han: "Framför allt, tänk inte på att försöka på något annat håll — det blir precis samma historia."

Hon gick fram och satte sig i stolen. Det var något af agad skolflicka öfver henne, där hon gick med böjdt hufvud.

"Jag kommer aldrig att kunna skriva något bättre," sade hon, då hon suttit ett ögonblick och sett framför sig. "Aldrig —".

"Ja, kära Märta, då får du försöka att lefva ändå — utan att skriva — det är ju inte nödvändigt att du skall göra det precis."

Hon följde honom med stora ögon, där han gick fram öfver golfvet.

"Men Walle — hur kan du säga så nu — vi räknade ju på mina böcker då vi gifte oss — och nu ha vi ju inte —"

Han afbröt henne med en otålig axelryckning, hennes invändning hade erinrat honom om samtalet med doktor S. och ett inlägg från dennes sida, som berört honom särskildt obehagligt. Det var med ökad retlighet han sade:

"Tror du mig verkligen om att vara så enfaldig, att jag skulle ha byggt vår framtid på något sätt på dina böcker" — han skrattade

retligt, "hvad vi pratade då —" han ryckte åter på axlarna.

Hon satt och såg på honom med samma stora ögon.

"Men hur tänker du nu då — våra pengar äro ju snart slut —"

Han stod framför henne med händerna i fickorna.

"Jag tänker, hvad jag alltid har tänkt — jag reser hem och återtar mitt arbete — du får finna dig i att vara hustru åt en man som i röstlängden står som snickare — den eventualiteten talte vi ju också om — eller hur?"

Hon nickade.

"Men det tänkte du inte, då du kom ut — då hade du andra planer," hon såg framför sig.

"Jag visste ju inte då, att jag i en hast skulle komma att skaffa mig hustru, hustru och barn, höll jag på att säga. Och för resten, jag skulle nog äfven som ungar, när det kommit till kritan, dragit mig för att börja sätta mig i skuld — blotta tanken på att stå i skuld till någon är mig förhatlig. Nu vore det ju helt enkelt ansvarslöst — nej —" han gick fram och åter — "har man tagit en viss potentat i båten så får man ro honom i land, ja," han skrattade, där han stannat framför henne, "missförstå mig ej" — han strök öfver hennes kind — "jag menar blott att har man iklädt sig ansvar, så får man också stå för det."

"Och för resten," fortsatte han och gick som förr, "jag skall lämna Paris utan vidare saknad — jag återvänder gärna hem — jag trifs med mitt arbete på verkstaden — det kommer att ge oss en "torflig bärgning", som man säger — lämnar mig dessutom en del tid öfrigt för sådant här jobb" — han slog med handen mot en lerklump på en hylla — "jag vill tro, att du också skall kunna trifvas där — våra förhållanden bli naturligtvis mycket enkla —"

Han hade rest sig, hon afbröt honom:

"Hur kan du säga så —?" hon var framme hos honom — "bara du håller af mig så," hon gömde ansiktet mot hans bröst.

"Kära Märta," sade han och nu kom verkligen en glimt af förnuff ifrån honom, "du är ett stort barn," han strök henne öfver håret, "ett stort barn — seså, gråt inte nu — gå och lägg dig — du är trött," han förde henne mot dörren till sofrummet.

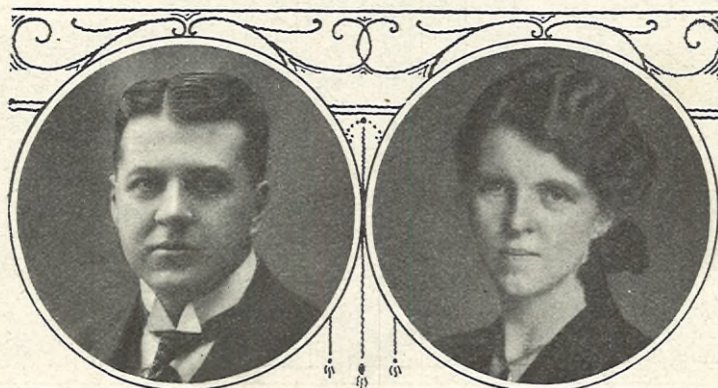
Då han blef ensam fortfor han att gå fram och åter.

Han måste ju erkänna för sig själf, att han på visst sätt räknat på hennes bok, dock endast som en möjlighet. Om blott hälften af de förhoppningar hon själf fäst vid den gått i uppfyllelse, skulle den ju kunnat förlänga deras vistelse härute åtminstone till hösten och innan dess skulle dels den pristäfvan om monumentet på X-torget i Stockholm, i hvilken han deltog, vara afgjord, dels skulle han väl då fått klart för sig, om han kunde hoppas på några beställningar såsom följd af hvad han hade med sig på "Salongen".

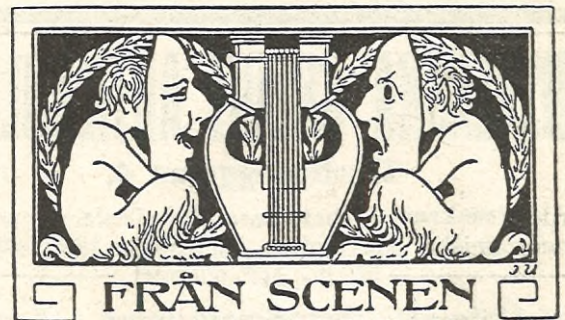
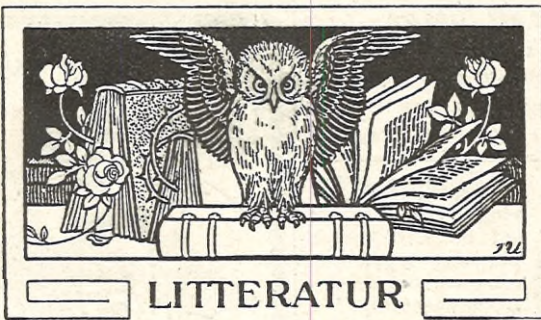
Han visste, att det ej skulle vålla honom någon större svårighet att därhemma låna upp ett par tre tusen. Han skulle måhända också gjort det, åtminstone reflekterat på det, om underrättelsen om hennes misslyckande nått honom på annat sätt. Men nu — det var som om hela hans inre fräst åt doktor S. och hela mänskligheten: bort med tassar. Han ville själf stå för sitt. Sen hade ingen att peta dit.

Han gick fram till skrifbordet och satte sig ned och skref till sin

Ett societetsbröllop.

Regissör Uno Brander och fru, född Anna Schönmejr.

OM GUNNAR WENNERBERG, HANS tid och hans gärning. Blad ur svensk kulturhistoria af S. Almqvist, heter en från Lars Hökerbergs förlag nyligen utkommen bok, som har särskild aktualitet just nu, då vårt land firar sekkelminnet af Gunnar Wennerbergs födelse. Den bekanta författaren-skolmannen stod Wennerberg nära och har därför kunnat ge en bild af honom som i sin rättframhet och sitt klara, paragrafiska uppskattande af W:s många stora egenskaper lämnar intet öfrigt att önska. Boken inledes med en alldeles förträfflig karaktäristik af Wennerberg som poet och musiker; författaren har grundligt satt sig in i Glutarnes genesis och skänker en analys af diktverket både ur textlig och musikalisk synpunkt, som torde höra till det mest belysande som sagts om detta den svenska studenromantikens egenartade diktalster. Äfven Wennerberg som religiös tonskald får sin värdesättning.

Sedan följa de afdelningar, som af helt naturliga skäl legat författaren varmest om hjärtat, nämligen det svenska skolväsendet och hvad Wennerberg som lektor och senare byråchef för den högre undervisningen uträttat för dess reformering. Dessa afdelningar äro gifvelvis mera exklusiva, men författarens behärskning af ämnet, lifliga framställningssätt och förmåga af vidsynhet gör att hela skildringen formar sig till en ypperlig kulturbild.

Man har därför all anledning att vara författaren tacksam för hans minnesteckning, lika manlig i tonen som den gestalt han tecknar var i lifstiden och besjälad af samma friska fosterlandskärlek som fanns i Gunnar Wennerbergs personlighet. E. H.—N.

f. d. chef, konstsnickaren i Värmland, att han var att hemvänta om cirka en månad. Mer behöfdes ej. Han visste att hans plats allid stod öppen för honom.

IV.

Det var en af de första dagarna i juni och de voro hemma sedan ett par veckor tillbaka.

De hade hyrt ett par rum och kök i en gammal bondgård och där redt sig ett hem. Det ena rummet var hans ateljé, det andra deras sofrum. Köket, som var mycket stort med en stor öppen spis, var kök, matsal och salong — allt på en gång.

Hon skulle ha erfarit denna tid som den lyckligaste af sitt lif, om ej gång på gång — plötsligt, utan någon som helst anledning — den tanken stuktit upp inom henne, att hon var sin man en desillusion. Den stack upp så skärande hvass, den slog ut som ångest i hennes ögon.

Att han i regel var på ett mycket godt humör, kunde ej upphäfvat hennes oro. Walle var sådan, han visade aldrig hvad han kände, han var stark, ingen märkte då han resignerat. Hon förstörde hans manliga starka egenskaper och hennes nästan svärmiska kärlek växte i proportion därmed.

Bredvid ångesten stack dock alltid upp en stråle af hopp, det var tanken att hon skulle kunna reparera hvad som skeff, att hon skulle kunna åstadkomma något som skulle kunna återinsätta henne på den plats i hans värdeomdöme och uppskattning, hon inbillade sig ha förlorat.

Den Jehovah vill förgöra, slår han med blindhet.

I största hemlighet ventilerades det refuserade manuskriptet. Dess, efter hvad hon ansåg, starkaste partier rycktes lös i akt och

mening att bilda stonmen för det nya. Dessa partier kunde hon utanfyll, sida efter sida, hvad än hon företog sig, hvad än hon sade, erfor hon dem som ett aflägsset humlesurr i sin hjärna.

Något försök att skriva hade hon ännu ej gjort. Djupast inom sig förnam hon något som höll henne tillbaka. Ehuru hon aldrig gjort det klart för sig själf, skulle hon, om någon sagt henne, att hon ej behöfde tänka på att i hela sitt lif skriva en rad mera, att det inte fanns ett spår skäl därför, känt sig utesägligt fri och lycklig.

Nu uppsköts endast den stund då hon skulle börja på nytt, ta nya tag. Blotta tanken på arbetet dref hennes oro till sin spets. Hon kände det som ett färingsspel, i hvilket mannens kärlek var insatsen.

Det var i en kuperad trakt vid en blå sjö, de fått sitt hem. Granskogen stod mörk nära intill gården och framför den låg sjön med löfskog kring stränderna.

Walle hade i dag sin första dag på verkstaden. Man nådde denna på en genväg genom skogen på tjugominuter. Han hade gått vid tolf-tiden och skulle vara tillbaka klockan 6. De hade kommit öfverens om att hon skulle gå honom till mötes.

Aftonen var stilla och solig. Hon njöt den leende, där hon vandrade fram på skogsstigen. Hon hade i dag känt sig så ovanligt sangvinisk. Anledningarna till oro hade känts henne så små och de till förtröstan så stora.

Hon såg honom på långt håll där han kom. Hon såg honom vinka och öka takten. Då de möttes såg han sig först om ett ögonblick, så tog han hennes hufvud mellan sina händer och kysste henne.

Hon hade rodnat starkt, det var så olika honom detta — han var eljes rätt sparsam på sina ömhetsbetygelser — men hon kände sig så utesägligt lycklig.

"Ja, vet du, jag känner mig så innerligt belåten med att vara hemma igen," sade han och tog hennes arm. Palmgren, hans chef, hade tagit emot honom som den förlorade sonen, som återvänder till fadershuset, visserligen inte med någon gödd kalf, men det hade varit stort kaffekalas på verkstaden på förmiddagen.

"Och kan du tänka dig," tillade han, "han har tagit emot en kvinnlig lärning, en norska, en dotter till målaren Aabye."

"Så lustigt," sade hon.

"Ja — det är väl en ny nyck af henne, förstår jag — hon lär ha råd att bestå sig med sådana — hon tröttnar nog snart — hon har fuskat i lera förut, studerat för Binet i Paris ett år."

Hon sade något om, att det var egendomligt, att hon hittat väg just hit.

"Det finnes väl konstsnickare i Norge också."

"Ja visst — det är genom" — han nämnde namnet på en i trakten boende svensk målare — "som hon kommit hit, han är gammal vän till hennes far."

Han skrattade för sig själf där han gick.

"Hon är ganska lustig," sade han då hon frågade, "hon har gifvit sig sjutton på, att hon skall stanna till dess hon aflagt sitt gesällprof och har redan bestämt hvad det skall utgöras af: ett skåp af svart ek, dörren helt skulpterad med kråkor och snokar — efter lefvande modell, så det måtte bli ett muntert lif i verkstaden —"

Hon log egendomligt frånvarande där hon gick.

"Hon kommer väl ut till oss?" sade hon.

"Det gör hon nog — jag kan ta henne med i morgon, om du vill."

Hvarpå de öfvergingo att tala om annat. (Forts.)

GUSTAF FREDRIKSON ANYO PÅ SCENEN! Och trots åren — de fem och åttio åren! — alltför i stånd att häfda sin ställning som representant för en solid dramatisk konst, hvilken en gång ansågs som idealet för återgifvandet af människor ur den mondäna världen och ännu infresserar, tack vare sina fasta linjer och sin cilerade replikföring.

Ludwig Fuldas lustspel "Ungdomsvänner" ger också Gustaf Fredrikson tillfälle att vara den han helst vill vara på scenen: världsmannen med sin blandning af ironi och hjärtevärm, sin skepsis och tolerans. Att nu återse konstnären på Intima teaterns scen är därför som en erinran om hans många triumfer på gamla "Dramaten". Åren ha helt naturligt lagt sin dämpare på spelet, men allt det väsentliga finns kvar: behärskningen, noblessen och den fina, litet torra humorn. Publiken erfar också en alldeles särskild känsla af sympati inför detta konstnärskap, som i frofasthet mot en gång svurna ideal och outtröttlig arbetsiver kan tjäna som exempel för det nutida teaterfolket.

Som vännen numro två är hr Bäckström synnerligen rolig och på spinsidan utmärker sig särskildt fröken Doris Nelson i en ung kärlekshysterisk frus skepnad. Äfven fruarna Appelberg och Molander utgöra ett lyckligt inslag i ensemblen. Programmet kommer tvefvelsutan att bli varaktigt.

På Oscarsteatern har Johann Strauss' klassiska operett "Läderlappen" återuppstått till gamman för alla vänner af dess evigt unga melodier och muntra handling. Och gynnsamma omständigheter ha tillika fogat det så, att teaterns vokala krafter verkligen svara mot partiturets fordringar. Fru Pegels Rosalinda tillfredsställer nämligen mycket höga anspråk på operettsång, likaså fröken Case samt hr Ottoson och Kinch. Det dramatiska återgifvandet har däremot sina brister här och där, väsentligast ifråga om fröken Case, hvars kammarjungfru ibland hotar att bli osympatisk till följd af spelets öfverdrifter, och fröken Wifstrand, som gör prins Orlofski till en tråkig ung roué, hvilket ingalunda är meningen med rollen. Däremot har hr Ottoson fått det rätta greppet på vivören Eisenstein, och hvad hr Ringvalls fängelsedirektör beträffar är han lika rolig som förr.

Operetten har bestått en väljudande orkester och en bokstafligt taladt grann uppsättning.

Folkets teater gör lycka med ett danskt lustspel "500 %" af J. Anker-Larsen och E. Rostrup. Det har folkstyckets förtjänst att vara både moraliskt och roande och det får ett i hufvudsak godt utförande.

Konserteräsongen är i full gång; hofsångaren John Forsell kom som en af de första i dubbel bemärkelse och vann som allid sin trogna publik med sin öfverlägsna föredragskonst och sin stämmas oförminskade välklang. Och som allid, hade vi så när sagt, möttes han och hans åhörare af en viss kritikeres beska och orättfärdiga utfall, hvilket ytterligare bekräftar att det Stockholmska musiklivet inträdt i aktivt stadium.

Därnäst följde Kungl. Hof- och Döme-Kören från Berlin med två konserter i Gustaf Wasa-kyrkan. Åter klingade den ljusa gosskören under hvalfven i härliga motetter af Bach och Palestrina och med samma beundransvärda förmåga af samsjungning, precision och rytmik som vid körens första besök. Här om någonsin kan uttrycket himmelska harmonier finna sin tillämpning, för så vidt människorösten i tolkningen af religiösa körverk förmår ge en aning om öfverjordiska toner.

Äfven Konserthörsningen har begynt med ett nytt arbetsår. Haydns fromma och älskliga melodier gingo i spetsen som en väckande värvind, bebådande den rika musikaliska vegetation af nytt och gammalt, fruktbart och sterilt, som vi efter hand skola möta under Auditoriums takhvalfning.

ARIEL.

SYDSVENSKA KREDIT AKTIEBOLAGET

Drottninggatan 4,

utfärdar resekreditiv, betalbara på de flesta europeiska och utomeuropeiska bankplatser, ombesörjer telegrafremissor till in- och utlandet.

Fondafdelning. Notariatsafdelning. Kassafack

Recept å Fruktsockpa af Svalöfs Kornflingor.

- 1 kkp. kornflingor
- 2 liter vatten
- 100 gram äpplen
- 1/2 tsk. salt
- 1 msk. sirap
- 1/2 kkp. socker
- 1 bit kanel.

Beredning: Äpplena kokas i vatten en halftimme. Kornflingorna jämte saltet, sockret, sirapen och kanelen tillsätts, och soppan får därefter koka i 15 minuter. Serveras något afsvalnad och, om så önskas, med vispad grädde, i hvilket fall den blir betydligt finare.

KÖKSALMANACK

Redigerad af
ELISABETH ÖSTMAN-SUNDSTRAND
Inneh. af Elisabeth Östmans Husmoderskurs i Stockholm.
FORSLAG TILL MATORDNING FÖR VECKAN 7—13 OKT. 1917.
SONDAG. Frukost: Smörgåsbord; bifstek med potatis; mjölk; kaffe eller te. Middag: Tomatpuré med oststänger; kokt piggyvar med kräftsås och potatis; varm chokladpudding.
MANDAG. Frukost: Smörgåsbord; hafregrynsgröt med mjölk; spicken sill med dill, gräslök och potatis; kaffe eller te. Middag: Kroketter af kött med svampsås; saftsoppa med skorpor.
TISDAG. Frukost: Smörgåsbord; stekt hafregrynsgröt med mjölk; stufvad svamp med stekt potatis; kaffe te eller choklad. Mid-

NYA
WERMLANDS-TIDNINGEN
Etabl. 1850 Karlstad Etabl. 1850
Rikstelefon namnanrop Länstidningen
Värmlands enda dagliga tidning

GAHNS

ÄKTA
ASEPTINTVÅL
OCH
BORLANOLINTVÅL
cocosoljetvålar i stänger,
tillverkas fortfarande och
- äro af god kvalitet. -

dag: Vegetarisk palsternackspuré; stufvad strömming med potatis.
ONSDAG. Frukost: Smörgåsbord; rågmjölgröt med mjölk; tomatstekt i skifvor med stekt potatis; kaffe eller te. Middag: Stekt späckad kalflever med potatis; äppelkompott med grädde.
TORSDAG. Frukost: Smörgåsbord; stekt rågmjölgröt med mjölk; sillgratin; kaffe eller te. Middag: Ärtor med fläsk; plättar med sylt.
FREDAG. Frukost: Smörgåsbord; hafregrynsgröt med fruktompott; svampomelett; kaffe eller te. Middag (vegetarisk): Ängad vitkål med pepparrot, smält smör och potatis; riskräms med sylt.
LÖRDAG. Frukost: Smörgåsbord; stekt strömming med potatis; mjölk, kaffe eller te. Middag: Ärtpuré med jordärtskockor; kokt fläskkorf med rotmos.

RECEPT:

Kokt piggyvar (f. 6—8 pers.).
2 fiskar på omkr. 9 hg. st., 1/2 citron, 2 msk. salt (30 gr.).

Beredning: Fiskarna urtagas, sköljas väl i flera vatten och torkas med en fiskhandduk. Huvudet får sitta kvar och gälarna klippas bort. Fenorna afputsas, men bortsåras ej. En djup skära skäres längs efter ryggen på den mörka sidan af fisken för att det vita skinet på andra sidan ej skall spricka. Fiskarna gnidas in- och utvändigt med citronsaften och saltet samt få ligga 1 tim., hvarefter de äro torkas. De läggas på fisk silen i en fiskkittel med den vita sidan upp och så mycket kallt vatten tillsätts att det står jämnt öfver fisken. — I brist på fiskkittel stjälpes man ett fat upp och ned på botten af en annan kittel och breder därpå en grof handduk, i hvilken fisken lägges; den kan då lätt lyftas upp med handduken, när den är färdig, utan att gå sönder. — Vattnet mätes innan det hälls i kitteln och 7 gr. groft salt tillsättes för hvarje liter vatten. — Fisken blir hvitare om man kokar den i 2/3 vatten och 1/3 mjölk. — Locket lägges på kitteln, vattnet får koka upp och skummas väl, hvarefter kitteln skjutes till sidan af spisen och fisken får koka 15—20 min., under det vattnet endast småputtrar. Piggvaren lägges upp på servett, garneras med persilla och vackert skurna citronklyftor och serveras med hollandaise, kräft- eller hummersås samt potatis.

Kroketter af kött (f. 6 pers.).
3 hg. benfritt, stekt eller kokt kött af ox eller kalv, 1 brk. svamp (1/4 lit.), 2 msk. smör (40 gr.), 4 msk. mjöl (40 gr.), 4 dcl. buljong, salt hvitpeppar.

Till panering: 4 msk. mjöl (40 gr.), 1 ägg, 1 msk. mjölk, salt, 2 tsk. matolja, 2 dcl. stötta skorpor.

Till stekning: 40 gr. flottyr, 30 gr. smör.

Beredning: Köttet skäres i fina tärningar. Svampen skäres likaledes i tärningar eller tunna skifvor och fräses i smöret, tills det är klart, då klämms svampen upp med en sked och mjölet fräses med smöret 2 min. Buljongen spädes på och säsen får koka 5 min. Köttet och svampen tillsätts och stufningen får sjuda, hvarefter den afsmakas med kryddorna. Den slås därefter upp på ett flatt fat, som är väl smort med smör, samt öfverstrykes med smör på ytan, så att den ej hårdnar.

Da massan är fullkomligt kall, tages däraf med en sked portioner omkr. 50 gr., som lägges på ett bakbord, beströdt med mjölet. Kroketterna rullas i mjölet och formas aflånga. De doppas i de hårdt vispade äggen, blandade med matoljan och smaksatta med saltet. Rullas därefter i de fint stötta skorpor och få ligga 1 tim. att härna. De stekas gulbruna i het flottyr samt smör och läggs upp på varmt fat. Serveras med steksås och ärtor, om så önskas.

Tomater, stekta i skifvor (f. 6 pers.).
5 stora tomater, 1 tsk. salt, 1/4 tsk. hvitpeppar, 1 ägg, 1 msk. vatten, 1 1/4 dcl. stötta skorpor 2 msk. smör (40 gr.), 1 stor portug. lök.

Beredning: Tomaterna sköljas, torkas och skäras i skifvor. Tomatskivorna kryddas och doppas i det uppvispade ägget samt vändas i de stötta skorpor. Löken skalas och skäres i tunna skifvor. Hälften af smöret brynes i en stekpanna, tomatkivorna läggs i, stekas vackert bruna på båda sidor och uppläggs på varmt serveringsfat. Löken brynes i resten af smöret och därmed garneras tomatkivorna. De serveras med stekt potatis som frukostträtt.

Stektspäckad kalflever (f. 6 pers.).
1 kg. gödkalflever, 50 gr. späck, 2 tsk. salt (10 gr.), 1/2 tsk. hvitpeppar, 1 maghinna, 3 msk. smör (60 gr.), 6 dcl. kokande mjölk, 1 msk. soja.
Sås: 1 msk. smör (20 gr.), 2 msk. mjöl (20 gr.), lefversås, 1—2 dcl. tjock grädde, salt, socker, hvitpeppar.

Lättast att intaga af stora och barn är Apoteket Vasens Laxermarmelad, med anledning af dess behagliga smak. Pris kr. 1.50 pr ask. På alla apotek.

Elegant

kemiskt tvättad o. präsad blir Eder kostymklänning, kapp eller överrock, om densamma insändes till
Örgryte Kemiska & Tvätt- & Färgeri-A.-B. Göteborg.

Nu är rätta tiden tänka på att blomstersmycka Er trädgård till våren och Ert hem till Jul genom att plantera äkta Holländska

BLOMSTERLÖKAR

Kulturavvisningar finnas i vår blomsterlök-prislista, som gratis sändes kunder och andra intresserade.
Blomsterlökkollektioner finnas i följande prislagen:
"Hemträdgården" (15 st. lökar) Kr. 1.50
"Hemträdgården" (35 st. lökar) Kr. 2.75
"Haarlem" (75 st. lökar) Kr. 4.75
Algot Holmberg & Son
Trädgårdsafdelningen
Norrköping.

För hemväfning intresserade.
Väfmästare Ivar Nilsson, Säter, gifver kurs uti mönsteruttagnig med därtill hörande ämnen. Undervisningen sker pr korrespondens och har pågått sedan ett år och vunnit erkännande.

PENSIONS FÖRSÄKRING

Allmänna Änke- och Pupillkassan i Sverige
meddela försäkring för pensioner dels till efterlevande änkor och barn dels ock till annan viss person oberoende af skyldskapsförhållanden.
Inträde är öppet för hvarje svensk undersåte, som med afseende å hälsotillstånd prövas antaglig och icke uppnått 60 års ålder. Pension kan betingas från 100 till 1,500 kronor. Insats en gång för alla kontant eller delvis genom revers eller ock årliga premier.
All vinst tillfaller de försäkrade i form af årlig tillväxt af pensionen under den persons lifstid som betingar pensionen. Pensionstillväxten utgår med lägst 2 högst 5 procent för år å det betingade pensionsbeloppet.
Prospekt portofritt på begäran, hvarvid denna tidning bör återopas.
STORKYRKÖBRINKEN 11, STOCKHOLM

Jag vet intet så skönt som
La Mascotte
hårvatten
och Brillantine
Fås överallt

Bästa ingredienser

vid småbak förtjäna bli behandlade med bästa jäsningsmedlet. Gooda-Jästmjöl är bäst och pålitligast.
Säljes öfverallt i burkar å 15, 25 och 50 öre.

Handelsaktiebolaget Sten Sjögren & Co.

Prima Engelska
Antracit,
Hushållskol och
Koks
ständigt på lager till
lägsta dagspriser.

LAVENS KOLIMPORT-A.-B.
Tel. Allm. och Riks
Namnanrop: Lavens Kolimport.

Karbid-Lampa för 2 Kr.

Den af undertecknad konstruerade karbidlampan, som i dagarna stått omnämnd i de flesta af landets tidningar och där fått de bästa vittnesord, kan enhvar tillverka för c:a 50 öre. Lampan är lättskött, själfreglerande och ljusstark. Insänd kr. 1:50 i postanvisning och Ni erhåller beskrifning och ritning på lampan jämte afskrift af intyg från ingenjör om lampans effektivitet och absoluta ofarlighet. Varnar för aumonsering af annan person angående min uppfinning.
Anton Bengtson, Fil. Kand., Lund.

I en punkt
SKULTUNA
1011
Äro alla husmodrar ense:
SKULTUNA KOKKÄRL
Äro bäst!

PARAMINT
PASTILLER
FÖRORDAS AV LÄKARE.
vid sjukdomar i munhåla och svalg.
Effektivt skydd mot smitta vid epidemier.
SÄLJAS ÖVERALLT
A. B. PHARMACIA, STOCKHOLM
Kontrollant PROFESSOR A. VESTERBERG.

BENNO BECKEMANS
FOTOGRAFISKA MAGASIN
15 DROTTNINGGATAN 15
STOCKHOLM.
FRAMKALLAR-KOPIERAR-FÖRSTORAR

Julbrasan

fänder visserligen ingen i oktober, men enhvar förnuftig människa köper veden i god tid. Samma förhållande med julklapparna — man delar visserligen inte ut dem förrän julafton, men i krigstid, då bristen på en mängd varor med hvarje dag blir allt känbarare och då priserna på allting oafbrutet stiga med hart när matematisk precision, bjuder det förutseende, som är grunden för all god ekonomi, att i god tid göra julinköp.
Skrif därför redan nu efter den elegant illustrerade vinterkatalog som i dagarna utsändes gratis och franko från

Grands Magasins du Louvre

Paris — Place du Palais Royal — Paris

världens största och elegantaste modemagasin, som på grund af sina oerhörda resurser och sin kolossala omsättning är i tillfälle att sälja alla slags varor ofantligt mycket billigare än någon annan firma i världen.

Damkonfektion och herreklipping, sammet, siden- och ylletyger, tricot- och hvitvaror, manufaktur- och kortvaror etc. Expedition mot efterkraf. Fraktfritt för rekvisitioner fr. o. m. 40 frcs. Begär vår elegant illustrerade vinterkatalog, som sändes gratis och franko, äfvensom profer. Svensk korrespondens.

NU

bör prenumeration å Idun för sista kvartalet verkställas, så att afbrott i den regelbundna expeditionen säkert undvikas. — —

IDUNS JULNUMMER

gediget och innehållsrikt som vanligt utdelas till julen gratis till alla prenumeranter! — — —

Prenumerera i dag!

vern skäres i tunna skifvor, lägges upp på varmt serveringsfat, litet af säsen hälls öfver och resten af säsen serveras i såsskål.
Till säsen fräses smör och mjöl 2 min., lefverskyn och grädden spädas på och säsen får koka 5 min. Afsmakas med kryddorna och, om så önskas med den rifna mesosten. Serveras med kokt potatis och lingonsylt.

Angad hvitkål (f. 6 pers.). 1 medelstort hvitkålshufud, 1 purjolök, 40 gr. smör.

Till servering: 10 gr. smör, rifven pepparrot.

Beredning: De yttre gröna bladen bortskäras från kålhufudet, som därefter delas i 8-10 klyftor, hopsättes åter, så att det ser helt ut och ombindes med fint segelgarn, förut doppadt i hett vatten. Det nedsättes i en potatiskokare och ofvanpå kålhufudet lägges den ansade och ituskurna purjolöken och smöret, fördelat i flockar. Det ångkokas därefter omkr. 3 tim. eller tills det kännes mjukt. Serveras med smält smör och pepparrot samt kokt potatis.

FRÅGOR

ENHVAR LÄSARE AF IDUN ÄGER rätt att i denna afdelning framställa förfrågningar rörande husliga eller andra angelägenheter till besvarande af läsekröset. Dock förbehåller sig redaktionen oinskränkt befogenhet att utesluta de frågor, hvilka anses sakna mera allmänt intresse. Hvarje publicerad fråga kommer att besvaras, och utbetalas för det bästa svaret, å någon af här nedan införda frågor, som inlämnas till redaktionen senast 6 dagar efter detta nummers dato ett pris af 10 kronor.

N:r 303. Är 35 år och landtbrukardotter, men nu bosatt i rikets andra stad. Lider mycket af min tafatthet och brist på bildning. Ville så gärna öka mina bokliga kunskaper men äfven få bättre umgängesvana. Hvad skall jag göra för att få detta? Finns det någon skola, högre än Folkhögskola, lämplig i detta fall? Tacksam för svar är
»Mångårig prenumerant.»

N:r 304. Vill någon af Iduns vänliga läsarinor, gifva en 30-årig hårdt provvad kvinna råd? Är nyligen blifven änka. Äger tillsammans med min dotter, hvilken är i skol-

aldern, en landtegendom, såg mig skall jag sälja eller arrendera bort den eller skall jag städja en dräng att sköta om gården? Som jag tänkt att låta flickan gå igenom flickskola i stad, kanske jag borde följa med henne, eljest får jag inackordera henne i familj, hvilket blir billigast? Ville själf gärna gå igenom en kurs i matlagn. o. llnnesömnad, men jag är väl för gammal att komma in vid någon skola, såg mig om det finns något ställe, där en så pass gammal kvinna, som jag kan komma in? Kanske jag sedan kunde sätta upp matservering, taga inackorderingar eller dylikt. Råd mig till det bästa.
Rådsvill.

N:r 305. Finnes i Stockholm tillfälle för yngling, från bildadt hem, att lära snickeri (slöjd) eller skomakeriyrket, för att därmed utfylla vintertiden på landet frägar
Ung landtbrukare.

N:r 306. Huru skall jag bäst ordna för min 15-åriga fosterdotter, som ej har lust för läsning och af den anledningen sällan blir flyttad. Vet någon, något hem där hon kunde finna kärlek och lindrigt arbete. Att betala för henne har jag ej råd. Flickan är älsklig och rar och skulle säkert sprida solsen hos ett äldre par som sakna barn eller som hafva vuxna sådana.
Postermor.

N:r 307. Vill någon af Iduns läsare ge mig ett råd, hvar jag skulle kunna få en lämplig inkomstbringande sysselsättning. Är 22 år, men har icke fullkomlig syn, ser bara med ett öga och då därtill kommer det är opererad syn måste jag vara noga med att ej öfveranstänga mig. Kan läsa och skriva, har allmänbildning, är något kunnig i tyska och engelska samt knyppling, hvilket jag funnit vara en särdeles lämplig sysselsättning och spelar piano efter gehör. Har funderat på att söka plats som sällskap åt äldre dam, men hvar få en lämplig sådan?
22-åring.

N:r 308. Vore tacksam för hänvisning på någon i Stockholm, som är skicklig och van att undervisa i sång och som kan behandla olika röstmaterial, och ändå är intresserad att uppöfva en röst, som ej äger någon utomordentlig styrka eller klang.
»Läraktigt.»

N:r 309. Vi ha en gosse på 4 1/2 år, som lider af astma, troligen sedan födelsen, men tydliga anfall förmärktes först vid 1 1/2 års ålder. Höst- vår- och vintertid äro värst,

STEINWAY & SONS

STORT LAGER I ENSAMAGENTUREN: LUNDHOLMS PIANOMÅGASIN STOCKHOLM - JAKOBSBERGSGATAN 39

då anfallen återkomma hvarje månad, nu senast tre gånger under samma månad. Somrarna kunna vara rätt bra med 3 å 4 mån. uppehåll. Vi ha sökt sex olika läkare samt tagit röntgenfotografi, som visade något för stora lungkörtlar, för hvilka han f. n. behandlas af läkare medelst injektioner, hvilket ej heller tycks åstadkomma någon förbättring. För öfrigt är gossen stor och kraftig för sin ålder, men nedsättes under anfallen till fullständig vnamkt. Vi känna en gränslös förtviflan hvarje gång de kväfvande anfallen, som vanligen pågå ett helt dygn, närma sig. Anfallen komma nämligen aldrig plötsligt, utan föröfud visar sig alltid någon dag i förväg i form af torr, envis hosta, som stegras, tills andnöd inträder, och öfvergår till slemhosta och stundom slemkräkningar. Först efter det slemhostan är på retur upphör andnöden och pipet i bröstet, som är så tydligt, att det höres från ett rum till ett annat. Förkylning, vistelse i bläst och ansträngning i form af gråt, skratt eller springande åstadkomma nästan alltid anfall, ansträngning dock kortare sådana på ungefär en timme. Är det någon i läsekröset, som känner till ett liknande fall och kan säga om det är den rena astman eller fall som liknar denna, om det finns något medel, som lindrar andnöden, om något sådant fall blifvit botadt och af hvilken läkare, eller om man kan hoppas, att det skall växa bort med tiden?
Föräldrarna.

N:r 310. Kan någon af Iduns många läsarinor gifva mig beskrifning på keks bakade af hafremjöl.
Läsare af Idun.

N:r 311. Undertecknad är förlovad med en tjänsteman. Vi skola gifva oss inom den närmaste tiden och syssla därefter med ordnandet af det blifvande hemmet. Finns det någon bok hvari det gifves goda råd och anvisningar i denna fråga.
Karin.

N:r 312. Har länge funderat på att få verka inom någon välgörenhetsanstalt. En händelse i mitt lif har mycket gripit mig och gör, att jag helst ville verka på upptagningshemmet för fallna kvinnor eller dylikt. Hvar skall man vända sig för att få upplysning därom. Skulle jag, trots att jag har ett mycket häftigt lynne kunna våga ställa mig i det led som vill hjälpa dessa mina stackars medsystrar upp igen? Mitt lynne har bekymrat mig mycket och hålla mig tillbaka. Hvad är rättast att göra frägar
En kämpande.

N:r 313. Skulle någon af Iduns läsarinor vilja ge en fästmo ett godt råd, som tänker gifva sig i Vigselrummet i Stockholm. Hvad skall man ha för dräkt, om man skall underrätta på förhand om vigseln, och hur långt i förväg i så fall. Om det är några kostnader, samt hvilka papper man skall visa upp. Är tacksam för så många upplysningar som möjligt.
Bn.

N:r 314. Det nu i handeln förekommande skocremet, särskildt det bruna har blifvit mycket dåligt. Vi tillverkade förr sådant själfva hvari vax ingick som hufvudbeständsdel, men har ej receptet kvar. Skulle någon vilja meddela en blandning af goda för lädret ej skadliga ämnen.
B. B.

N:r 315. Fins det någon lärobok eller hvar kan man möjligen få upplysningar angående kaninavård.
En oerfaren som ämnar försöka med kaninavvel.

N:r 316. Hvad skall en fattig 30-årig prästdotter bäst ägna sig åt för att förtjäna till uppehälle. Har genomgått flickskolans 6 klasser, sedan varit hemma och hjälpt till i hushållet. Tycker dock nu det skulle vara roligt att själf förtjäna mitt bröd, men vet ej bästa sättet, då alla utvägar tycks vara stängda på grund af åldern. Har ej råd till några dyra kurser. För ett godt råd är ingen tacksammare än
Prästdotter.

N:r 317. Har förgäfvets försökt få tag i vattenglas till äggkonservering, kan någon af Iduns läsarinor ge mig recept på något annat förfaringsmedel eller adress på någon, som har vattenglas till salu?
Mångårig prenumerant.

N:r 318. Till hvem bör jag vända mig för att erhålla undervisning i blomsterskötsel (drifning af blomsterlökar m. fl. prydnadsväxter)? Är det svårt erhålla afsättning för upp-

Deutsche im Ausland!

Die neue Kriegsanzleihe wird gezeichnet vom 19. September bis 18. Oktober 1917

Våra små "slitvargar"

behöfva nya kläder.

PRENUMERERA NU GENAST PÅ "BARNGARDEROBEN"

Illustrerad tidning för barnkläders förfärdigande. Dubbelsidig mönsterbilaga gratis till hvarje nummer.

Prenumeration verkställs å närmaste postanstalt eller bokhandel. Priset är: för 1/2 år Kr. 1:60, kvartal 90 öre.

Iduns Expedition, Stockholm.

drifna blommor i våra blomsteraffärer och hur blir det med förtjänsten? Ung landsflicka som vill skaffa sig biförtjänst.

N:r 319. Skulle någon af Iduns läsare vilja upplysa om hvar två unga nyutexaminerade lärarinnor med högre kompetens och undervisningsvana kunna slå sig ner för att grunda en privat skola. Erpe.

N:r 320. Vill gärna sätta opp en hönsgrädd på landet men äger ej medel härtill. Är något kunnig i trädgårdsskötsel. Kan en ensamstående flicka erhålla ett egnahems lån och huru få ett sådant. Finnes någon något annat sätt för erhållandet af ett eget litet hem på landet. Vill ej gärna tjäna hos andra.

N:r 321. Är 23 år gammal och ohjälpligt biten af teaterflugan. Har ända från min barndom haft en obehaglig lust att beträda tiljan. Redligt försökt att kämpa emot min böjelse, då jag alltför väl vet att många är kallade men få utvalda. Har flera gånger uppträdd i amatörskåp och fått beröm för såväl uppfattning som diktion. Då emel-

lertid min röst inte är stor, funderar jag om någon utsikt vid filmen kunde finnas för mig. Är tyvärr ej ekonomiskt oberoende hvarför jag ber om ett allvarligt råd. Skall jag fortsätta som jag börjat, med en sysselsättning hvilken håller på att forma mig till en passabel butiksmamsell eller skall jag försöka med det, hvartill jag tror mig finna min rätta uppgift? Huru stora kostnader får jag beräkna? Råd vill och frågvis.

N:r 322. Hvar kan man få lära sig växtfärgning och hur lång tid tager en dylik kurs samt kostnaden därför.

N:r 323. Mycket tacksam på svar på denna fråga: Bör en fränksild fru bära sina s. k. giftasringar och skall hon bära sin fränksilda mans namn eller taga tillbaka sitt flicknamn, fast med frutiteln före? Berta.

N:r 324. Tillåt mig göra en samvetsfråga till Iduns läsarinna: Hvar är det ni först och främst väster er vid hos en man, eller med andra ord: Huru skall en man bära sig åt

för att bli omtyckt af kvinnor? Jag är nu 35 år, är rysligt ful, dock ej missbildad på något sätt, medvetandet om min fulhet har nog gjort mig något tillbakadragen och kanske tafatt gentemot det täcka könet. Kanske det är därför ingen kan tycka om mig. Jag har många både manliga och kvinnliga kamrater i mitt arbete och alla ha sina vänner och väninnor, alla äro eftersökta men jag har alltid stått utanför, ingen kvinnlig kamrat tycks vilja tilltala mig. Visserligen svarar man på mitt tilltal men något annat blir aldrig. Nu vill jag fråga någon erfaren kvinna. Är det min fulhet som är enda orsaken eller måste man nödvändigt prata en massa struntprat för att slå an? Jag har märkt att de som gå på och bara prata smörja de äro mest omtyckta. Är det så överallt eller bara på min arbetsplats? Gif mig ett råd, jag ville ju så gärna ha en kvinnlig vän. Jag borde kanske tillägga att jag är en skönhetsdyrkare till råga på eländet.

N:r 325. Vill härmed framställa ett för mig betydelsefullt spörsmål, som jag önskar få besvaradt från olika synpunkter — om möjligt. Huru är en ideallsjuksköterska? Huru bör hon till sitt inre och yttre väsen vara? Och bör yrkes-skickligheten vara det främsta? Hvad är mest af betydelse och hvilka brister kunde få förekomma? Huru skall hon kunna förena i sig de olika synpunkternas rättmätiga kraf, och ändå vara sig själf? Eller duger blott den som helt och omedelbart kan vara sig själf? — Den som har något af svärmod och brist på själförtroende kanske inte alls passar eller borde vara syster? Rosalie.

N:r 326. Huru bör en flicka handla i nedanstående fall? Hon har varit hemligt förlovad och med sin fästman haft ett förhållande dock utan några följder. Efter en tid tröttnade de på hvarandra och kommo öfverens om att skiljas. Han är nu gift. Hon var under några år alldeles öfvergifven af sorg och misstro mot alla människor men allt kan ju glömmas. — Hon har nu träffat en man som hon högaktar och sympatiserar med. — Hennes förra historia var en verklig hemlighet för hela världen. Skall hon nu för sin fästman omtala allt eller tiga? Kanske kan i förra fallet riskeras att åter bli öfvergifven och gå miste om det egna hemmet? Försviflad.

N:r 327. Jag har tänkt att genomgå en väfskola för att utbilda mig till väflärlarinna. Är kunnig och mycket praktiserad i väfkonsten men önskar få lärarinnekompetens. Hvilken skola är bäst? N:r 328. Till hvem skall man

vända sig för att bli medarbetare i föreläsningförening? Aspirant. N:r 329. Har försökt att koka såpa af asklut, fett och tarmar, som den ej lödtrar sig undrar jag hvad som är orsaken? Skulle någon snäll husmor vilja gifva mig en billig och bra beskrifning vore jag innerligt tacksam. Jämtmor.

N:r 330. Hvar kan småbrukare få fruktträd gratis eller mot billig afgift?

Kvinnl. småbrukare i Sthlms län. N:r 331. Kan en man tvinga sin hustru att skiljas om hustrun fått ett barn före äktenskapet. Mannen visste om det innan han gifte sig med henne! Barnet blef adopterat. Finns det lagar som kan bringa hustrun att ingå skilsmässa på sådana grunder. Har ej någon som helst förbindelse med barnet. Det fick goda fosterföräldrar när det föddes. Vill ej skiljas, kan ej öfverleva det, ty jag älskar min man så högt. Försviflad hustru.

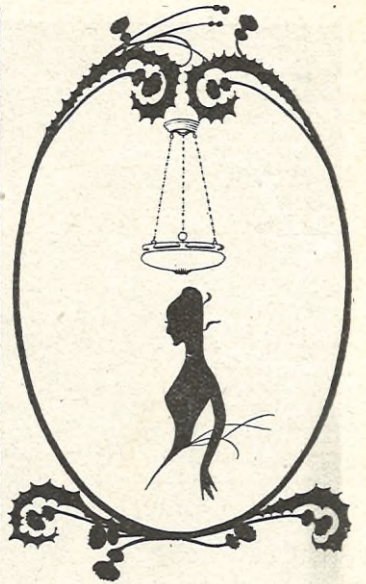
N:r 332. Hvad skall en utbildad sköterska som har ett litet barn göra för att själf kunna taga hand om det? Har litet pengar och skulle önska mig en god vän och kamrat, som tillsammans med mig ville bilda ett litet sjukhem eller barnhem och som vore nog fördoms-fri att ej betrakta mig som en dålig människa. Öfvergifven.

N:r 333. Finnes någon välvillig läsarinna, som kan ge anvisning på något lättare handarbete att förtjäna på, lämpligt för äldre dam, hvars inkomst i dessa dyra tider blifvit otillräcklig. Syr väl och omsorgsfullt både för hand och på maskin. Vet att många i Stockholm och äfven på andra håll ha inkomst af flaggsömnad, små sidenflaggor som sys för hand, men hur komma öfver sådant arbete? Kanske någon i Stockholm boende vet namnet på någon af dessa affärer, hvarifrån dylikt arbete utgår, att man kunde förfråga sig hos någon viss person, som har hand om och lämnar ut sådant för sömnad. Tacksam för svar härå samt om möjligt anvisning på annat lämpligt arbete i samma stil. Isa.

N:r 334. Vore tacksam om någon husmor ville säga mig, hvilken modell på koklådor som är bäst — för ett 2 personers hushåll. Ville gärna hafva en så beskaffad, att grytor med skaft kunna användas. Husmor i landsorten.

N:r 335. Finnes det något sätt att få mässingen blank på en empirebyrå utan att förstöra polityren, undrar E-a.

N:r 336. Hvar får man lära att tillverka lack frågor »Intresserad».

X-Ray

Indirekt X-Ray-belysning — chic, elegant, pricken över i'et.

Begär vår X-Ray-broschyr N:o 3.

Nordiska X-Ray-Reflektor A. B. STOCKHOLM. GÖTEBORG. MALMÖ.

BREFLADA

Prenumerant 17. Insänd edra frågor till Iduns redaktion och afvaktas deras införande. Se för öfrigt tillkännagivande under rubrik »Frågor! För Iduns Skönhetsinstitut gäller samma enkla förfaringssätt. För frågor bör helst namn och adress bifogas, dessa offentliggöras naturligtvis icke.

Majorskan Edmanns **Idéale-crème** dagligen använd gör ansiktshuden mjuk och sammetlen och är säkert medel mot nariga, röda och spruckna händer. Pris 2,50. I Parfym- och Kemikalieaffärer.

Ett öfvertruffat försköningsmedel för såväl händer som ansikte är **Crème d'Artist**. Den har en underbar verkan att förnygra och försköna genom sin renande verkan å porerna samt sin förmåga att göra huden skär och genomskinlig. Efterlämnar icke någon som helst fettglans. Ypperligt medel mot såväl köld som hetta. Tillverkas af fackman. Pris 2:50 + porto direkt från »Depot d'Artist», Iduns exp.-f. v. b.

SÖDRA K.F.U.K.S. LOTTERIET

till förmån för Stockholms Södra Kristliga Förenings av Unga Kvinnors sociala verksamhet, som bl. a. omjattar Husmoders- och Tjänarinneskolor, ett kvinnornas kök för billig matservice och nödhjälpsverkstad för arbetslösa kvinnor.

LOTTERIETS FÖRESTÅNDARE: A. VON HOFSTEN.

- Högsta vinsten:**
Två hästar med vagn och selar fr. Stockholms Ridinstitut. **Värde Kr. 8,000**
- 2:a vinsten:**
En utstyrsel, bestående av: silfver, linne, mattor, kristall och porslins-servis jämte armatur. **Värde Kr. 6,500**
- 3:e vinsten:**
En förmaksmöbel af polerad mahogny, klädd med siden och bestående af: 1 soffa, 1 bord, 2 fätöljer, 4 stolar, 1 byrå. **Värde Kr. 4,000**

- 4:e vinsten:**
Ett hängsmycke. **Värde Kr. 2,800**
- 5:e vinsten:**
Dammrumsmöbel, lackerad, klädd med cretonne, bestående af: 1 soffa, 1 bord, 2 fätöljer, 4 stolar, 2 taburetter och 1 sekretär af mahogny. **Värde Kr. 2,525**
- 6:e vinsten:**
En sportstuga efter ritning af arkitekt G. Odel. **Värde Kr. 2,000**
- 7:e vinsten:**
En motoreykel. **Värde Kr. 1,750**

- 8:e vinsten:**
En sälbisampäls. **Värde Kr. 1,300**
- 9:e vinsten:**
Ett pianino, från Bergqvist & Nilsson. **Värde Kr. 1,300**
- 10:e vinsten:**
En taffla af konstnären Per Ekström. **Värde Kr. 1,000**

Vinsternas antal är 7,500
Samlade vinstvärdet utgör minst **Kr. 85,000**
Dragning sker senast den 31 Dec. 1917.
Lotter kunna rek. från **SÖDRA K.F.U.K.-LOTTERIET** Storgatan 13, Stockholm.
Lotterna sändas pr postförskott i den ordning rekvisitionerna inkomma. Pris pr lottsedel 2 kr. 10 öre (stämpel) jämte kostnad för porto och dragningslista. Rekvisitionerna märkas med I. 1

BESÖK LOTTERIETS UTSTÄLLNING, BIRGER JARLSGATAN - STOCKHOLM

Babykorgen! (Mont. skär eller blå.) **Kr. 20:—** Babykorg från Kr. 10:00—15:00, innehållande hel utstyrsel, välsydd och af bästa kvalitet. Sändes mot efterkräft. Helsingborgs Linneutstyrselaffär, Malmö. Rikstetel. 48 12.

Höjden AF TEKNISK FULLÄNDNING OCH HÅLLBARHET Svenskt fabrikat **Husqvarna Symaskin**

LEDIGA PLATSER

Sänd aldrig originalbetyg utan endast bestyrkta avskriftar när Ni svarar på annons om ledig plats.

ATS att med tjänarens hjälp sköta hem finnes. Dam, som utom dinnekompetens, äger musikalisk bildning har företrede. Svar till edicine doktor X. Dalarna, Iduns, f. v. b.

TRE FLICKA, kunnig i matl. i bakning erhåller plats att tillammans med husmoder och annan tre flicka sköta ett hem på 4 s. Svar till fru S. Nyström, Odeng. 3 tr., Stockholm.

LEDAD FLICKA, frisk enkel och språklös samt villig att åtaga sig ensamjungfrus sysslor, erhåller plats i ingenjörsfamilj den 1 nov. ar med betyg och foto. till fru Heilberg, Djursholm-Osby.

RNFROKEN af god familj, anäkslös, ordentlig, pålitlig, sykkung och barnkär, erhåller plats i ämmanafamilj i Linköping den 1 v. Fyra barn 9-2 år. Svar m. till »Ej för unga», Linköping p. r.

RNMORSKA kan med första erlla plats å förlösningshem i ndre stad i mellersta Sverige. Svar id betygsskrift och foto. under m. »Själfständig praktik», Iduns p.

ISK. ORDENTLIG flicka från t hem får bra plats som husa. ttg, rekommendationer och om gligt foto. torde insändas till fru nes Hallman, Hamngatan 36, ochholm. Riks 561. A. t. 289 08.

IKEL, snäll flicka, som med hjälp i gröfre sysslor vill åtaga sig sköta shället i bättre familj i Stockm, erhåller god plats med tillde i oktober. Centralvärme. ktr. ljus, hiss, eget rum. Svar till ög Lönn, Iduns exp. f. v. b.

RE ENKEL, anspråklös flicka fins i höst plats å folkhögskola i re Norrland att utträtta alla inom hem förekommande sysslor. Lön kr. pr mån. Fri biljett vid atsens tillräde. Gott bemötande. tyg om så finnes samt rek. önskrt. Svar till »Rektorsfamilj», Iduns p. f. v. b.

PROPER jungfru, kunnig i brödkning och enkel matlagning erhål i okt. under husmoders ledning månlign plats på herrgård. Lön 0 kr. allting fritt. Vidare medlar Direktör S. Müller, Ryssby.

Barntröken
—22 år erhåller 1 nov. god plats odet för liten gosse 2 1/2 år. Den kande skall vara af god, bildad milj, barnkär, musikalisk, godt. adt och jämnt lynne. Kunnig och ad af handarbete. Svar med foto. anspråk och rek. till »C. D.», Boxlm p. r.

En snäll och enkel flicka
ad godt sätt och af god familj får ats nu genast. Sökande skall bida med städning, strykning samt lsyn af två barn och öfriga i ett m. förekommande göromål. Bör vara ndig i sömnad och handarbete. ret rum finnes ej. Svar med löneet. och foto. till »Olympia», Helngborg p. r.

Lärarinna önskas,
lst från landet, en kompetent att unrvisa en gosse och två flickor till tråde vid statens läroverk, gossen l 3dje, flickorna till 2dra och sta klass. Äfven skola lektioner pianospelning meddelas. Reflekterande hänvände sig till Godsägare A. Engström, Lysegårdens Egenm, Kungälv. Tel. 38.

Barntröken
För verkligt barnkär frisk hälst usikalisk flicka från bildadt hem mes plats ledig — bör vara symnig sam. intresserad för barn. en som genomgått Kindergarten ler barnavård bar företrede. Svar ed utförliga upplysningar angående der, familj, referenser och löneanspråk och med foto. insändes till alarne-Plats», under adress S. Gumæli Annonsbyrå, Stockholm f. v. b.

Infödd tyska,
ug, bildad, helst äfven musikalisk skas som sällskapsdam i ingenjörs-miljö som önskar förkofra sig i ska språket. Svar åtföljdt af foto. ferenser m. m. torde benäget sändas ll »Tyska talöfningar» under adress Gumæli Annonsbyrå, Stockholm v. b.

Söker Ni plats

på något af den kvinnliga verksamhetens olika områden?

Om då thåg

att ett bepröfvadt och af tusentals kvinnliga platsökande med bästa resultat användt förfaringssätt är att sätta in en liten annons i IDUN. En platsannons — 10 mm. stor — kostar endast 2 kr. 50 öre. Beloppet insändes i postanvisning, hvarvid texten lämpligen skrives å postanvisningsblanketten.

En DYGTIG Enepike som kan arbeide selvstendig, faar god Plads i liten norsk Familie. Grosserer O. K. Olsen, Vesselsg. 1 Stavanger.

Apotekselev.

Kvinnlig student erhåller plats på apoteket Ornen, Stockholm. Den som förut tjänstgjort på apotek har företrede.

Som informator

för 11-årig gosse i Mullsjö, — för undervisning till inträde i Lundsbergs privata skola nästa sommar — sökes ung frisk man med utmärkt karaktär och förmåga. Ansökan åtföljd af rekommendationer, betyg, fotografi, uppgifter om föregående verksamhet, ålder m. m. jämte anspråk sändes under adress »God uppstrans», S. Gumæli Annonsbyrå, Göteborg, f. v. b. Tillräde snarast möjligt. Tillfälle till självstudier och sport, hvarti gossen liksom i gymnastik, bör erhålla undervisning, gifves.

Flicka, som genomgått fackskola

med normalskolekompetens, får plats hos läkare i Öfre Norrland att läsa med tre pojkar, den äldsta i åldern 8 år. Närmare meddelar rektor Arvid Bruno, Sveavägen 48, Stockholm.

Bildad, engelsk dam

fullt kompetent och villig att gifva grundlig undervisning i sitt modersmål kan nu eller senare erhålla ett par månaders anställning på större herrgård i mellersta Sverige. Svar torde med uppgift om lönevillkor och referenser sändas till »Hemtreffnad — undervisning» under adress S. Gumæli Annonsbyrå Stockholm f. v. b.

I landthushåll

kunnig kvinna, som vill deltaga uti kökets skötsel erhåller anställning som biträdande lärarinna vid Mo och Domsjö A.-B:s praktiska hushållsskola i Agnäs. Platsen tillträdes 24 Okt. eller senare. Ansökan åtföljd af betyg och referenser sändes till Agnäs Hushållsskola. Agnäs.

Husmoderstjänsten

vid Västmanlands Läns Tuberkulosjukhus Skogsfjället invid Västerås blir ledig att tillträda 13 inst. nov. Begynnelselön 600 kr. allt fritt, ålderstillägg, pension, semester. Husmodern är delvis ansvarig för utspisningen å sjukhuset samt bör helst vara exam. sjuksköterska. Ansökan kan före 15 okt. insändas till doktor Martin Sjögren adr. Västerås.

Husmodersplatsen

vid Kolmårdssanatoriet kungöres ledig att tillträdas snarast efter öfverenskommelse. Kontant lön 700 kr. Ansökningar insändas inom den 20 okt. till Bruksägare G. Ekelund, Aby.

Nyinjättade Barmorskebefattningen

i Brunneby socken, att tillträdas den 1 jan. 1918, lön 500 kr. kontant, husrum och ved samt sportler. Ansökning före 1 nov. till Brunneby kommunalnämnd, Borensberg.

Undervisningsvan LÄRARINNA

önskas att läsa med en gosse, som till våren skall söka sig in i Lundsberg skola, andra klass. Svar jämte goda rekommendationer och betyg samt foto. och uppgift å lönepret. torde sändas under adr. »Handlades Marstrand p. r.

Bättre, enkel

anspråklös flicka i 25-30 års åldern erhåller plats den 1 nov. i bättre hem vid större station i norra Småland. Sökande, som är villig deltaga i alla inomhus förek. göromål får beräkna fritt vivre och event. någon månadslön. Svar märkt »Familjemedlem W.» Iduns exp. f. v. b.

Lärarinna.

Energisk o. duglig lärarinna, omkr. 30 år, får plats på landet att läsa med två flickor, ålder 8-10 år. Musikalisk. Svar med foto och betygsskrifter till »Undervisningsvan», Ostg. Correspondentens annonskont. Linköping f. v. b.

Kontorsbiträde.

Vid kommunalt verk bliver en kvinnlig kontorsbiträdesbefattning ledig f. o. m. 1 november, event. 1 dec. innevarande år. Sökande skall äga god skolunderbyggnad, vara skicklig stenograf och maskinskrifverska samt äga god vana och färdighet i vanliga kontorsgöromål. Löneförmanerna äro t. v. 600, event. 900 kr. pr år, fri, möblerad bostad jämte tvätt och uppässning samt fri kost. Ansökningar, jämte skol-, tjänste- och frejdebetyg samt fotografi, insändes under sign »Kontorsbiträde» Centralpostkont., Vasagatan, Stockholm p. r. före den 15 okt. 1917.

Å Persborgs Pensionat Rättvik

finnes till 1:a December plats för en yngre dam att sköta kassa och kontorsgöromål. Kunnighet i ett å två språk önskvärd. Godt och tillmötesgående sätt nödvändigt. Lön 800 kr. pr år och allt fritt. 1 månads semester. Svar med foto., betyg och referenser torde insändas till Persborgs Pensionat, Rättvik.

För Studentska

finnes elevplats å apoteket Gripen i Sundsvall.

PLATSSÖKANDE

Utbildade barnsköterskor
spec. från Sällskapet Barnavård, anskaffas af Stockholms Stads Arbetsförmedling, Regeringsg. 107, Riks- o. Allm. tel. 4017. Kl. 9 f. m.—1 e. m. (Örd. 9-2). Obs! Särskild avdelning för barnsköterskor! Samarbeta med sällskapet Barnavård!

EN TREFLUG, erfaren flicka önskar plats den 24 okt. som hjälp och sällskap till ensam dam. Rek. finnas. Tacksam för svar till »God hjälp», Iduns exp.

ELEMENTARBILDAD 20 års flicka, som förut haft plats som husmors hjälp och sällskap, önskar till den 15 okt. liknande plats i ordentligt hem. Lön önskvärd. Svar till »Sonja», Iduns exp. f. v. b.

SKICKLIG LINNESÖMMERSKA, van vid finare utstyrlar samt barnkl. önskar plats i familjer i Växjötrakten. Svar till »Småland», Iduns exp. f. v. b.

22-ÅRIG SKANSKA önskar plats i bättre familj som fruns verkliga hjälp. Har genomgått slöjd- och husmodersskola samt linne- och klädsömnadskurs. Svar till »N. O.», Iduns exp. f. v. b.

ANSIÄLLNING, helst själfständig, i godt hem önskar ensamstående allvarlig äldre flicka, väl kunnig i matlagning och skötsel af ett hem. Utmärkt rek. från mångårig plats som husf. i prästfam. Svar snarast till »Ansvarskansla», Iduns exp.

UNG FLICKA önskar plats uti fin familj för att gå frun tillhanda. Önskar anses såsom familjemedlem. Svar till »K. L.», Nordiska Annonsbyrån, Göteborg.

UNG FLICKA önskar plats i familj att hjälpa till med barn och deltaga i husliga sysslor. Är sykkunnig. Svar till »Villig», Gråstorp p. r.

SJUKVÅRDSKUNNIG, bildad flicka önskar med det snaraste plats att sköta äldre sjuklig person, är äfven kunnig i handarbete och villig deltaga i skrifgöromål eller dyl. Svar till »Hälst i Stockholm», Iduns exp.

SVENSK 25-årig bildad dam, tyskt. barnkär, önsk. några tim. sysels. dagl. som lektris el. »promenadtante» i fin familj. Svar till »Intelligente», Iduns exp. f. v. b.

UNG BILDAD förlovad flicka söker plats på landet för att lära hushåll. Svar till »Villig, event. betalande», Iduns exp.

UNG småskollärarinna önskar mot fritt vivre plats under ferier 1 dec. 20 febr., som husmors hjälp. Äfven villig att undervisa barn om så erfordras. Svar till »Familjemedlem», Värmbol, Katrineholm.

EN UNG troende sjuksköterska önskar plats på barn- eller ålderdomshem är äfven villig att på egen hand förestå hemmet för någon ensam herre eller dam. Svar till »System» Allm. Tidn. kont.

FLICKA med någon vana i hushåll önskar plats, m. fritt vivre, att under husmodrens ledn. deltaga i husliga göromål. Svar till »W. A.», Sölvesborg p. r.

Gymnaster-Barnfröknar.
Barnsköterskor ex. o. med fina betyg söka platser. Palmquist C:o, Stockholm.

Kvinnlig arbetskraft

inom såväl hennens som andra kvinnliga arbetsområden kan Ni med bästa resultat

erhålla genom att sätta in en annons i IDUN, specialorganet för kvinnliga platsannonser af alla slag.

En annonsplats — 10 mm. stor — kostar endast 2 kr. 50 öre. För större annonser beräknas ett pris af 25 öre pr mm. därutöver.

ÖMBÄRLIG

I ALLA HEM!

IDUNS KOKBOK

6:TE UPPLAGAN UTKOMMEN
PRIS KR. 6:—

VILL NI LÄRA KÄNNA

en firma, som är uppskattad i milliontals svenska hem, då skall Ni rekvirera vår nyutkomna, stora, eleganta huvudkatalog No 47 för höst och vintersäsongen 1917-1918. Denna katalog upptager ca 12,000 olika kuranta varumörer och framträder i år i en utstyrel och med ett innehåll som aldrig tillförne. Jämte provblad å jultidningar m. m. sändes den gratis, ej fraktfritt.

ÅHLÉN & HOLM - STOCKHOLM.

Wennerbergs 100-årsminne

Märk rektor Sigfrid Almquists nyutkomna liffulla bok om GUNNAR WENNERBERG, hans tid och hans gärning, "ett kulturdokument, som framtiden ofta torde referera till".

»Ett helt galleri intressanta typer, en verkligt fängslande läsning.» A.-B.

»Här tar tidsskedet mandom. Almquist rör sig inom detta galleri som den fulländade ciceronen... äfven formellt sedt ett arbete af Sv. Dagbl.

»Hämförelse och ungdomseld präglar framställningen.» N. D. A.
»Personliga bilder, liffulla, orienterande öfverblickar, karaktäristiska historier, allt färgadt af en smittande gemyt.» N. V. B.

I hvarje bokhandel å Lars Hökerbergs Förlag. Pris kr 4.75.

Ex. Sjuksköterska

önskar plats att sköta sjuk herre eller dam. Svar till »Sköterska» Kiruna p. r.

Engelbrekts Sjuksköterskebyrå.

Riks tel. 171 81. Allm. tel. 241 13. Valhallavägen 115, II. Utsänder Ex. Sjuksköterskor, Barnsköterskor samt enklare Sköterskor, Biträden till Sjukhus.

22-årig flicka

önskar plats å herrgård eller prästgård där ungdom finnes, att under husmoders ledning lära hushåll och för öfrigt ett hemsk skötande. Villkor: eget rum och anses som familjemedlem. Svar till »G. S.», Iduns exp.

Ung tyska,

intelligent, m. h. läroverksbildn., önskar 15 okt. anst. helst i Stockholm ss. sällskap och lärarinna i tyska och franska för större barn. Uppl. g. öfverste Trönberg, Danderydgatan 8, II., Stockholm.

Bättre meuetälders dam

skicklig i finare klädningsömnad samt kompetent att sköta ett hem söker plats i familj helst på större egendom där ensam rum kan fås. Goda rek. kan företes. Svar till »Ordningssinne», S. Gumæli Annonsbyrå, Göteborg f. v. b.

Musikalisk,

svensktalande tyska önskar komma i familj som husmoders sällskap och hjälp i hushållet mot fritt vivre. Svar till »Ung tyska» Skåningen Eslöfs Tidning, Eslöf.

JORDBRUKS-FASTIGHETER FÖR EN KRONA!

(+ Statens stämpelavgift 10 öre)

kunna erhållas vid köp av lotter till

EGNAHEMSLOTTERIETS

TREDJE DRAGNING.

Högsta vinsterna:

1 fastighet i Gillberga å 6,000 kr.
1 do vid Sättra Brunn å 2,000 kr.

GYMNASTIKLOTTERIETS

FÖRSTA DRAGNING.

Högsta vinsterna:

1 fastighet i Vallsta å 5,000 kr.
1 villa å 2,000 kr.

TILLSAMMANS 10,000 VINSTER VÄRDA 52,000 KRONOR.

Skriv ett brevkort nu till

Lotteriexpeditionen, Bryggargatan 14, Stockholm C.

Doktor Heüman
Kungsporspl. 2, Göteborg.
Tel. 45 46.
- Elektrisk behandling -
(för nervsjukdomar och reumatiska åkommor).

Gymnastikdirektörsexamen
afsläppts efter 2-årig kurs af kvinnliga elever vid

Sydsvenska Gymnastik-Institutet
Ny kurs börjar den 14 sept.
Prosp. gen. **Kapten J. Thulin, LUND.**

Göteborgs Gymnastiska Institut
Fullständigaste ettåriga kurs i Sjukgymnastik och Massage
Nästa årskurs börjar i Sept.
Begär utförligt prospekt!

Doktor A. Kjellbergs
kurs i massage och sjukgymnastik.
Begär prospekt!
Stockholm. : : **Hollandaregatan 3.**

Kurs i massage och Sjukgymnastik
STOCKHOLMS
MESSAGE- & GYMNASIK-INSTITUT
Biblioteksgatan 28
Begär prospekt!

Tandläkare KARL RYDÉN
öppnar praktik omkring den 1:a okt. i hörnet Odengatan-Roslagsg. 10, I. Rådfrågn. torsdagar kl. 10-11. Anmälningar hvardagar kl. 10-3 till tel. Riks: 801 33, Allm. 65 41.

Hennaextrakt öfverträffligt och oskadligt hårfärgningsmedel i alla nyanser. Pris Kr 7:50 + Porto. Diskret försändelse.

Hennapulver i paket. Pris Kr. 2.50, 3.- och 4.- + porto.
Franska Parfymmagasinet,
Hofleverantör
21 Drottninggatan, Stockholm.

Kylsalva.

15-årig frostska botad! Absolut ofarlig. Lämplig för såväl ansikte som händer. Insänd rekvisition ofördröjligen till »Enastående resultat», Iduns exp. f. v. b. så sändes en sats omgående belagd med postförskott å kr. 3:75 plus porto.

Crème Cilo

gör på kort tid svaga ögonbryn tätta och vackra.
Pris 2 kr.
MARIA ENQUIST,
Institut för skönhetsvård och plastiska operationer.
Biblioteksgatan 6-8.
R. 16068. STOCKHOLM. A. 22662.
Råd gifvas kostnadsfritt och förfrågningar besvaras omg.

Ny sång till piano:

Moderlängtan
af **N. O. Sjödin**

Pris 60 öre + porto.
Sändes mot postförskott från
Sjödins Musikförlag, Fagerviksvägen.

Norrländsgatan 16, Stockholm.
Allm. tel. 9815.
Undervisning i konstbroderi, knyppning, kläd- och linnesöm samt barnkläder från 5 okt. 1917.
Prospekt på begäran.
ELSA WALLMÄRK,
Lärlarinna i S:ta Birgittaskolan 1911-1917.
Adr. till 1 okt.: Haga, Sthlm 3. Allm tel. 4415. Riks. 11520.

LAIT DE ROSE

Hudvårdens Drottning.

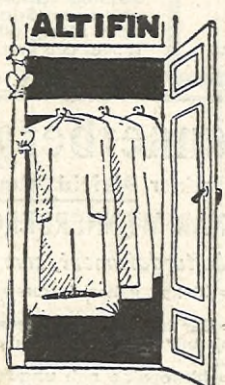
Borttager alla rynkor. Gifver den vackraste teint, gör huden mjuk och bländande hvit. Erhålles hos alla 1:sta klass Parfymeri-, Drog- och Coiffyrafärer. Pris pr Fl Kr. 4.50. — Engros Depot Madsen & Wivel, Köpenhamn.

Rökt ål.

Dagligen nyrokt ål sändes i småådor om 4 kg. netto till såväl restauranger som privata till lägsta dagspriser.

A.-B. Svensk Fiskhandel, Malmö.

Telefon: 61 30 61 31. Telegramadr. »Anguilla».

För hösten!

Dräktpåsen "ALTIFIN"
(patent)

för skydd mot mal och damm.

Säljes i hvarje välsorterad affär samt i parti hos

JOHN BLOMBERG & Co A.-B.
STOCKHOLM.

TELEFONER: ALLM. 51 3, RIKS 12 01 & 12 02.

55 Kungsgatan

Almedahls Försäljnings-Magasin,

55 Kungsgatan

Kontoret 21 66.

GÖTEBORG.

Butiken 11 31.

Damast- och Dräddukstyg.
Lakanslätt.
Percaler.
Bolstervar.
Handdukar.
Mattgångar.
Mangelduk.
Badkaptyg.
Hvita o. kulörta Bomullstyg
m. m.

Rikhaltigt urval af Linne- och Bomullsartiklar.

Levererar fullständiga **Linneuppsättningar** för Hotell, Restaurationer, Sjukhus, Badhus, Angbåtar och Privathem samt Brudtystyrslar.

Broderier.
Spetsar.
Färdigsydda damunderkläder.
Dag- och nattskjorter.
hvita o. kulörta skjorter.
m. m.

Utmärkta organ

för

annonsering i landsorten

äro följande tidningar:

Arvika: Arvika Tidning.

Avesta: Avesta-Posten.

Borlänge: Borlänge Tidning.

Borås: Borås Tidning.

Eksjö: Eksjö-Tidningen.

Engelholm: Engelholms Tidning.

Eskilstuna: Eskilstuna-Kuriren.

Falun: Falu-Kuriren.

Gefle: Gefle-Posten.

Halmstad: Hallandsposten.

Hedemora: Södra Dalarnes Tidning.

Hälsinaborg: Hälsinaborgs Dagblad.

Härnösand: Härnösands-Posten.

Höganäs: Höganäs Tidning.

Jönköping: Smålands Allehanda.

Kalmar: Barometern.

Karlskrona: Karlskrona-Tidningen.

Karlstad: Karlstads-Tidningen.

Katrineholm: Katrineholms-Kuriren.

Kristinehamn: Ansgarii-Posten.

Landskrona: Landskrona-Posten.

Linköping: Östgöten.

Luleå: Norrbottens-Kuriren.

Malmö: Skånska Aftonbladet.

Mariestad: Tidning för Skaraborgs län.

Mora: Mora Tidning.

Norrköping: Östergötlands Dagblad.

Nyköping: Södermanlands Nyheter.

Nässjö: Nässjö-Tidningen.

Oskarshamn: Oskarshamns Tidningen.

Sköfde: Skaraborgs Läns Annonblad.

Sundsvall: Sundsvalls-Posten.

Trelleborg: Trelleborgs Allehanda.

Uddevalla: Bohuslänningen.

Umeå: Västerbotens-Kuriren.

Uppsala: Tidningen Upsala.

Västerås: Vestmanlands Läns Tidning.

Växiö: Smålands-Posten.

Ystad: Södra Skåne.

Örebro: Örebro Dagblad.

Örnsköldsvik: Örnsköldsviks-Posten.

Östersund: Jämtlands-Posten.

Östhammar: Östhammars Tidning.

Villafastighet till salu

I vackert samhälle. 20 min resa fr. Sockholm, säljes vintre bonad villa om 7 rum och kök 2 glasverandor, 2 kallrum, 2 mentkällare, tvättstuga, vatte och aflopp, jämte tillhörande stuga om 1 rum och kök sam uthus. Stor, vackert ordnat tomt med löf- och barrträd samt frukt- o. köksträdgård. Flekt. ljus under indragning i samhället. Vackert friskt läge när station. Låga skatter! God försäljningsvillkor! Fastighets synnerligen lämplig till pensionat eller hvilohem, som förut finnes å platsen. Reflekt. torde svara under märke »Gynnsamt tillfall 25.000», Iduns exp. f. v. b.

finnes å platsen. Reflekt. torde svara under märke »Gynnsamt tillfall 25.000», Iduns exp. f. v. b.

Köld och blåst förstör Ederhy om Ni ej skyddar Eder med Mittigen.

Åby Privata Landthushållsskola STRÄNGNÄS

För bildade flickor börjar 4 mån. kurs i medio af oktober Praktisk och teoretisk undervisning i till ett lantthushåll hörande ämnen, ävensom mjölkhantering, beredning af hushållsmörhöns och trädgårdsskötsel, djurvård m. m. Friskt läge, moderatavgifter, fackutbildad, skicklig föreståndarinna och goda lärareprakt. Upplysningar genom Direktör Erik Hellström, Lantmannaskolan Strängnäs.

Wessel & Vett

Kungl. Hofleverantör
MALMÖ
S. SVERIGES STÖRSTA VARUMAGASIN

Orientalisk mattutställning

pågår 1 Okt.—23 Dec. Gust. Ad Torg 6 mitt emot katol-ka kyrka

FREJAMI - PASTILLERNA
skänka lindring och bot vid hals och bröstskottor

CHOKLAD-
KONFETTASCHEN
GEEJA
GEBLE

För den nyfödde.

Komplett utstyrel. 3 omg. praktiska plagg, stor material, hemsömmad af utesul. bsta material. Förford. af läka: Särđ. praktisk. Pris pr karter Extra elegant 15 kr. Särđ linne, stort och praktiskt med vker brodyr 7 kr. pr omg. A förstklassigt! Fru Caspersson, Järntorgsgatan, Örebro.

Kriegs-Briefmark

Deutsche Post in Belgien, 3, 5, 1 75 Pf., gest. 40 Pf., schöne Briefstücke 50, 75 C., 1 Franc, 1 Fr. 25 C., 2 Fr. 50 C. ? **M. 9.75**, gestempelt 3, 5, 8, 10, 15, 25, 40 Cent. **M. 1.50**, gest. 50 Cent. 1 F 25 Cent. 2 F. 50 Cent. 6 F. 25 **M. 11.-**, gestempelt 3, 5, 10, 20, 40 Pf. **M. 2.25**, auf Brief Deutsche Post Gen.-Gouv. Warscl 2 1/2, 7 1/2, 10, 15, 30, 40, 60 Pf. **M. 2.10**, gest. Deutsche Post im Osten (Litauen), 3, 5, 10, 20, 40 Pf. **M. 1.35**, auf Brief 2 1/2, 7 1/2, 15, 50 Pf., 1 Mark **M. 2.55**, gest. Deutsche Post in Rumänien, 15, 25, 40 Bani **M. 1.25** Oesterreich, Kriegshilfe, 1914 5, 10 Heller **45 Pf.**, gestempelt 1915 3, 5, 10, 20, 35 Heller **M. 1.10**, gest. 1000 verschiedene Marken **M. 13.** 2000 St. **45 M.**, 3000 St. 4000 St. **240 M.**, 5000 St. 40 deutsche Kol. u. Posten I

Albert Frieder
Zeitung und Liste gratis
LEIPZIG 155, Floßpla

Idun utgifves denna vecka i A och B.